

Kalkul[®]3 a změny v roce 2021

Vzhledem k rozsahu změn v oblasti mezd a jejich stále se měnícímu znění až do prosince 2020 se nám vývoj programu Kalkul[®]3 prodloužil až do ledna 2021. Vše se zdařilo, avšak je velmi důležité, abyste si před samotným výpočtem mezd **nainstalovali tu nejnovější revizi**, alespoň revizi **Kalkul[®]3 V02.47–31 z 1. 2. 2021** a nezůstali pouze u revize ze 4. 1. 2021 Kalkul[®]3 V02.47–15. Další naprostou nezbytností je provést příkaz **Doplnění číselníků**. Celý postup podrobně popíšu hned v první kapitole tohoto návodu. V dalších kapitolách pak budou podrobně popsány jednotlivé změny v programu Kalkul[®]3 doplněné o ucelené informace k daným tématům. Tento návod je nezbytný na počátku roku 2021, ale bude se určitě hodit i v následujících letech.

Velké **úpravy zákona o daních z příjmů a zákoníku práce** pro rok 2021 přinesly **změny zásadních principů** při výpočtu **daní a nároku na dovolenou** a řadu dalších změn. Stručný výčet těchto změn, které byly podchyceny do programu **Kalkul[®]3 V02.47**, naleznete níže na stránce ve zkráceném obsahu tohoto manuálu a podrobný popis pak v dalším textu.

Nový způsob výpočtu nároku na dovolenou přináší pro uživatele Kalkul[®]3 **provedení jednoho příkazu měsíčně navíc** (po zadání a výpočtu mzdových položek měsíční mzdy) **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**, který všem zaměstnancům vypočítá a naplní aktuální hodnoty pro dovolené v Personalistice.

Následující text je zpracován centrálním distributorem programů Kalkul[®] Mgr. Petrou Pelikánovou slouží pouze jako doplnění manuálu k programu Kalkul[®]3, nenahrazuje náповědu v programu přímo obsaženou, studium právních norem (zejména zákoníku práce a zákona o daních z příjmů) ani odborná školení. Nejedná se o závazný ani kompletní výklad právních norem vztahujících se k uvedeným tématům, byť je mojí obecnou snahou podávat ucelené informace. Tento manuál předpokládá znalost právních norem a doporučených postupů a pouze nabízí možnost, jak vzniklé pracovněprávní situace zpracovat v programu Kalkul[®]3. Zde uvedené popisy principů fungování a využívání programu Kalkul[®]3 společně s manuálem k programu by měly dostatečně sloužit pro zachycení většiny pracovněprávní praxe. Tento manuál nemůže být bez souhlasu Mgr. Petry Pelikánové nijak dále šířen ani využíván za jiným účelem než jako pomůcka pro vedení a zpracování údajů v programech Kalkul[®].

Tento manuál se týká následujících programů a verzí: **Kalkul[®]3 V02.47 a KALKTISK V01.47** a je aktuální pro právní předpisy a pravidla platící pro rok 2021. Text je zpracováván 30. 1. až 7. 2. 2021, doplněn 1. 4. 2021 (kapitola COVIDové úpravy) a manuál bude v průběhu roku 2021 dále doplňován, stejně jako samotné programy Kalkul[®]3 a KALKTISK. Vzhledem k neustálému vývoji současných verzí programů a naprosté nezbytnosti toho, aby se novinky dostaly rychle k uživateli, jsem hned na začátek zařadila i více technickou kapitolu s návodem, jak provést aktualizaci programu na nejnovější revizi.

Kontaktní údaje autorky manuálu: Mgr. Petra Pelikánová, petra.pelikanova@kalkul.cz, 722 285 011

Obsah (zkrácený)

Postup aktualizace na počátku roku (nejen) 2021	3
1. Daňové změny ve výpočtu mezd pro rok 2021	6
2. Časové změny hodnot (zásadní koncepční změna v Kalkul[®]3)	7
3. Dovolená a výpočet nároku na dovolenou (zcela nová úprava v zákoně i v programu)	11
4. Mateřská, Otcovská, Rodičovská	24
5. Stravovací benefity	25
6. Formuláře	26
7. Exekuce (srážky ze mzdy)	27
8. "COVIDové" úpravy (Izolačka, Antivirus, Kurzarbeit)	31

Obsah

Postup aktualizace na počátku roku (nejen) 2021	3
Stažení aktuální verzí a aktualizace programu KALKULY	3
Aktualizace programu KALKTISK	3
Aktualizace programu Kalkul [®] 3 na nejnovější revizi (nebo) Instalace programu Kalkul [®] 3 pro nový rok	4 5
Doplnění číselníků v programu Kalkul [®] 3	5
Převod nevyčerpané dovolené z dnů na hodiny 2020/2021	5
1. Daňové změny ve výpočtu mezd pro rok 2021	6
1.1. Zrušení superhrubé mzdy	6
1.2. Zrušení jednotné sazby a zavedení víceetapňové sazby daně	6
1.3. Sleva na dani na poplatníka	6
2. Časové změny hodnot (zásadní koncepční změna v Kalkul[®] 3)	7
2.1. Princip časových změn hodnot	7
2.2. Pravidla časových změn hodnot	8
2.3. Které hodnoty lze časově rozlišovat	9
2.4. Zadávání časových změn hodnot	10
3. Dovolená a výpočet nároku na dovolenou (zcela nová úprava v zákoně i v programu)	11
3.1. Základní principy	11
3.2. Příklad	13
3.3. Konfigurace a výměra dovolené v týdnech	14
3.4. Personalistika, výplatní páska a uvádění dovolené hodinách	14
3.5. Možnosti "ručního" zadání hodnot dovolené	16
3.6. Příkaz Výpočet nároku na dovolenou a protokoly k němu	17
3.7. Režimy výpočtu nároku na dovolenou a úpravy ve mzdových položkách	19
4. Mateřská, Otcovská, Rodičovská	24
4.1. Rodičovská dovolená	24
4.2. Mateřská dovolená	24
4.3. Otcovská dovolená	24
5. Stravovací benefity	25
5.1. Stravování na pracovišti	25
5.2. Stravenky	25
5.3. Stravovací paušál	25
6. Formuláře	26
6.1. Formuláře pro daňové účely	26
6.2. Formuláře pro SSZ	26
6.3. Formuláře pro ZP	26
7. Exekuce (srážky ze mzdy)	27
7.1. Mzdové položky exekucí	27
7.2. Daňový bonus a Odstupné	28
7.3. Veškerá důležitá nastavení v programu Kalkul [®] 3	29
7.4. Stručný seznam změn důležitých pro výpočet exekucí od roku 2019	30
8. "COVIDové" úpravy	31
8.1. Příspěvek při karanténě ("izolačka")	31
8.2. Antivirus	32
8.3. Kurzarbeit (stále neschválen)	34

Postup aktualizace na počátku roku 2021

Vzhledem k opravdu zásadním změnám v programu Kalkul[®] 3 v průběhu ledna 2021 je nezbytné, abyste si před výpočtem lednových mezd 2021 **zaktualizovali** program na nejnovější revizi, tj. alespoň revizi **Kalkul[®] 3 V02.47-31 z 1. 2. 2021** a nezůstali pouze u revize ze 4. 1. 2021 Kalkul[®] 3 V02.47-15. Jendá se o stále stejnou verzi programu, pro kterou jste si koupili licenci v lednu 2021, ale o nejnovější úpravu této verze.

Správná aktualizace má čtyři hlavní kroky a je nezbytné **provést všechny** postupně: **stažení** nových verzí z internetu, **aktualizace** samotného **Kalkul[®] 3**, aktualizace **KALKTISKu** a příkaz **Doplnění číselníků** v Kalkul[®] 3. Vzhledem k tomu, že již po řadu let doporučuji pro instalace a aktualizace programu naše prostředí **KALKULY**, popíšu zde postup aktualizace s využitím tohoto sw. Tento postup je platný pro nesíťové verze programu, pokud používáte síťové verze programu, můžete pro aktualizaci využít starší program KUPDATE (podrobný popis zde uvádět nebudu) nebo se obraťte na svého servisního technika, který Vám Kalkul[®] 3 pravidelně instaluje.

Pro **všechny uživatele** bez ohledu na to, jakým způsobem provedou aktualizaci, je pak **naprosto zásadní** provést **příkaz Doplnění číselníků**. Máte-li multiverzi programu, pak doplnění číselníků je třeba provést u každé firmy.

Stažení aktuálních verzí a aktualizace programu KALKULY

Před začátkem jakýchkoli instalací je nejprve nutné **nemít spuštěný** žádný program **Kalkul[®]**.

1. Jako první krok je třeba nechat stáhnout nové revize (instalační soubory aktuálních verzí a revizí). Tyto se stahují do složky CD_KALKUL ve složce Dokumenty (případně Documents) ve Vašem počítači. Různá nastavení přístupových práv někdy nenechají přepsat obsah složky a následná aktualizace by se nemusela zdařit, proto doporučuji **smazat obsah složky CD_KALKUL**. Pokud tento krok vynecháte a po provedení všech dalších kroků, budete mít Kalkul[®] 3 stále v revizi V02.47-15, pak musíte tuto složku smazat a celý postup znovu opakovat.
2. **Spusťte sw KALKULY** a v horním menu **klikněte na záložku Internet**. zde najedte na položku **Manuální instalace** a rozvine se Vám menu, kde vyberete druhou položku **Stáhni nové verze/revize** a necháte vše proběhnout (může chvíli trvat v závislosti na rychlosti internetového připojení).
3. Nyní máme stažené nové revize a můžeme se pustit do aktualizací. Program **KALKULY** obsahuje v každé verzi řadu úprav, které nejsou vždy vidět okem, ale jsou technicky nezbytné pro správné fungování.
- 3A. Pokud máte aktuální samotný KALKULY (v únoru 2021 vidíte v nadpisu sw KALKULY V1.47-1), pak se přesuňte k další kapitole.
- 3B. Pokud máte starší verzi KALKULY, musíte nejdřív zaktualizovat tento. **V horním menu sw KALKULY klikněte na záložku Internet**. zde najedte na položku **Manuální instalace** a rozvine se Vám menu, kde vyberete třetí položku **Instaluj KALKULY**, po čemž se rozběhne samotná instalace. Nejdříve projdete upozorněním, kde kliknete na **Pokračuj** a pak už jste u instalace, kde **kliknete na Další**, po přečtení textu zatrhnete **Jsem s výše uvedenými licenčními podmínkami obeznámen a souhlasím** s nimi a kliknete na **Další** a pak ještě jednou **Další** a nakonec **Spusť**, provede se samotná instalace sw a kliknete na **Konec**. Někdy chce operační systém v tuto chvíli provést **Restart (Reboot)** a v tomto případě ho určitě nechte provést, pokud to OS nevyžaduje, tak máte hotovo s první částí.

Aktualizace programu KALKTISK

Program KALKTISK obsahuje originální pdf formuláře, které se každý rok mění, a samozřejmě také řadu úprav, které nejsou vidět okem, ale jsou technicky nezbytné. Je velmi důležité udržovat program KALKTISK aktuální, a to i když nemáte aktuální samotný Kalkul.

4. **V horním menu sw KALKULY klikněte na záložku Internet**. Zde najedte na položku **Manuální instalace** a rozvine se Vám menu, kde vyberete čtvrtou položku **Instaluj KALKTISK**. Objeví se informace o tom, že „**Tisková nadstavba KALKTISK je již nainstalována**“, s dotazem „**Mám ji znovu přeinstalovat?**“, což odsouhlasíte **klinutím na Ano**, po čemž se rozběhne samotná instalace. Nejdříve projdete upozorněním, kde kliknete na **Pokračuj** a pak už jste u instalace, kde **kliknete na Další**, po přečtení textu zatrhnete **Jsem s výše uvedenými licenčními podmínkami obeznámen a souhlasím** s nimi a kliknete na **Další** a pak ještě jednou **Další** a nakonec **Spusť**, provede se samotná instalace sw a kliknete na **Konec**. Zde máte hotovo s druhou částí.

Aktualizace programu Kalkul[®] 3 na nejnovější revizi

Pokud už máte nainstalovanou nějakou verzi letošního programu Kalkul[®] 3, tedy máte v KALKULY modrou barevnou dlaždici Kalkul[®] 3 pro rok 2021, pak tento je te třeba průběžně aktualizovat (opravdu nestačí jednou, obzvlášť v prvním kvartále probíhají na programu časté úpravy a aktualizace je třeba kontrolovat průběžně).

5. Na světle modrou barevnou dlaždici Kalkul[®] 3 pro rok 2021 klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte možnost kliknutím levým tlačítkem Archivace programu (to je pro jistotu, kdyby se něco nezdařilo).

6. Poté znovu na světle modrou barevnou dlaždici Kalkul[®] 3 pro rok 2021 klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte možnost kliknutím levým tlačítkem Aktualizace programu.

6A. Pokud se vám objeví okénko s textem „Parametry spojeného licenčního souboru“, dále jsou informace o Vaší licenci a dole je uvedeno „Nyní používáte revizi: 15“ (např. 15) a „Na webu je revize: 31“ (např. 31), pak existuje nějaká úprava, kterou nemáte a je třeba kliknout na **Aktualizovat**. Jedná se novou úpravu ve stejné verzi, tedy stále se stejnou licenci, **není potřeba nová licence**.

6A.1. Nyní se provádí **automatická archivace** celého adresáře s programem pro rok 2021, v pravém dolním rohu programu KALKULY vidíte **kolečko**. Pokud máte multiverzi a hodně firem a pomylý počítač, může se aktualizace provádět i několik minut, vydržte. nakonec se objeví okénko s nadpisem **ÚSPĚCH** a textem „Aktualizace programu úspěšně proběhla“, což potvrdíte kliknutím na **OK** a můžete spustit program a **Doplnit číselníky**.

6B. Pokud se Vám objeví okénko s textem „Není nutné provádět aktualizaci“ a „používáte nejnovější revizi programu (V02.47-31).“, a dole budou jen dvě možnosti **OBNOVA** a **KONEC**, pak je to fajn, nemusíte aktualizovat a můžete kliknout na **Konec**, máte hotovo a pokud jste po poslední aktualizaci provedli doplnění číselníků, můžete skončit úplně. Číslo uvedené verze a revize na druhém řádku hlášení samozřejmě závisí na konkrétním programu, roce a momentě.

6C. Pokud se Vám objeví okénko s textem „Není nutné provádět aktualizaci“ a „používáte nejnovější revizi programu (V02.47-31).“, a dole budou tři možnosti **OBNOVA**, **KONEC** a **UPGRADE**, pak to znamená, že máte poslední revizi dané verze, ale na internetu už je nová verze, pro kterou **je třeba nová licence**. nemáte-li licenci nebo nechcete zde přecházet na novou verzi (protože si třeba jen kontrolujete aktuálnost revize pro starý rok, nový rok vždy instalujte do nového adresáře dle postupu v kapitole Instalace – viz níže), zvolte **KONEC**. Pokud chcete přejít na novou verzi u tohoto programu, např. na jaře nebo v létě, když Vám přišla licence na novou verzi v rámci celoroční licenční služby, pak udělejte následující.

6C.1. Připravte si licenci pro novou verzi. Ve adresáři C:\KALKULY vytvořte složku LICENCE, v ní podložku K3 a v ní podložku V48 (dle čísla programu a verze). Sem uložte licenci (nic jiného, složka musí obsahovat jen jednu licenci, zvlášť pro aždou verzi a program) a rozzipujte.

V adresáři C:\KALKULYLICENCE\K3V48 budete mít dva soubory **04010401.BIK** a **04010401.BIL** (kde 04010401 bude číslo Vaší licence, ne toto číslo) a může tam být i soubor 04010401.zip.

6C.2. Spusťte **KALKULY** a nejprve si musíte ověřit, jaké **jazykové kódování programu** máte nyní nainstalováno. **Na světle modrou barevnou dlaždici Kalkul[®] 3 pro rok 2021 klikněte pravým tlačítkem myši** a zvolte **kliknutím levým tlačítkem** možnost **Zobrazení parametrů**. Otevře se Vám okno s informacemi, kde asi v polovině je řádek s textem „Verze: V02.47-31 ... LAT NES“ nebo „Verze: V02.47-31 ... KAM NES“. Z toho zjistíte, zda máte jazykovou verzi LATin2 nebo KAMenických a můžete okno zavřít kliknutím na **Konec**.

6C.3. Poté znovu na světle modrou barevnou dlaždici Kalkul[®] 3 pro rok 2021 klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte možnost **kliknutím levým tlačítkem Aktualizace programu**. Objeví okénko s textem „Není nutné provádět aktualizaci“ a „používáte nejnovější revizi programu (V02.47-31).“, a dole budou tři možnosti **OBNOVA**, **KONEC** a **UPGRADE**, kde vyberete **UPGRADE**. Nyní se provádí **automatická archivace** celého adresáře s programem pro rok 2021, v pravém dolním rohu programu KALKULY vidíte **kolečko**. Pokud máte multiverzi a hodně firem a pomylý počítač, může se aktualizace provádět i několik minut, vydržte. Poté se objeví okno s výběrem adresářů, zde se **doklikáte do C:\KALKULYLICENCE\K3V48** a vyberete jednu z **licencí** podle zjištěného jazykového kódování v bodě 6C.2., tedy **04010401.BIL pro LAT** a **04010401.BIK pro KAM**. Licenci vyberete kliknutím tak, aby se Vám objevila dole v okénku „Název souboru“ a potvrdíte kliknutím dole na **Tento**. Zobrazí se Vám **okno s informacemi o vybrané licenci**, zkontrolujte informace, zejména na třetím řádku „Verze: V02.47“, a potvrdte kliknutím na **Aktualizovat**. V KALKULY se vpravo dole objeví **kolečko** (pokud jste neprošli body 1.–3. tohoto návodu,

nejdříve dole v KALKULY objeví informace o stahování instalčního souboru) a po chvíli se objeví okénko s nadpisem **ÚSPĚCH** a textem „**Aktualizace programu byla úspěšně dokončena**“, což potvrdíte kliknutím na **OK**. Nyní můžete spustit program stejnou dlaždicí a **Doplnit číselníky** dle následující kapitoly.

(nebo) Instalace programu Kalkul® 3 pro nový rok

Pokud jste program Kalkul® 3 pro letošní rok ještě vůbec neinstalovali, tedy máte v KALKULY modrou barevnou dlaždicí nejvýše pro rok 2020, pak postupujte následovně (budu zde používat římské číslice pro šestky, protože arabské jsem použila pro postup aktualizace a dělá se vždy jen jedno nebo druhé).

VI.1. Připravte si licenci pro novou verzi. Ve adresáři C:\KALKULY vytvořte složku LICENCE, v ní podsložku K3 a v ní podsložku V47 (dle čísla programu a verze). Sem uložte licenci (nic jiného, složka musí obsahovat jen jednu licenci, zvlášť pro každou verzi a program) a rozzipujte.

V adresáři C:\KALKULY\LICENCE\K3\V47 budete mít dva soubory **04010401.BIK** a **04010401.BIL** (kde 04010401 bude číslo Vaší licence, ne toto číslo) a může tam být i soubor 04010401.zip.

VI.2. Spusťte **KALKULY** a nejprve si musíte ověřit, jaké **jazykové kódování programu** máte pro minulý rok. Na **světle modrou barevnou dlaždicí Kalkul® 3 pro rok 2020** klikněte **pravým tlačítkem myši** a zvolte **kliknutím levým tlačítkem** možnost **Zobrazení parametrů**. Otevře se Vám okno s informacemi, kde asi v polovině je řádek s textem „**Verze: V02.46-05 ... LAT NES**“ nebo „**Verze: V02.46-05 ... KAM NES**“. Z toho zjistíte, zda máte jazykovou verzi LATin2 nebo KAMenických a můžete okno zavřít kliknutím na **Konec**.

VI.3. V **KALKULY** klikněte v **horním menu** na záložku **Internet** a zde klikněte na první volbu **Aktivuj licenci** a objeví se Vám okno s výběrem adresářů, zde se **doklikáte do C:\KALKULY\LICENCE\K3\V47** a **vyberete** jednu z **licencí** podle zjištěného jazykového kódování v bodě VII., tedy **04010401.BIL pro LAT** a **04010401.BIK pro KAM**. Licenci vyberete kliknutím tak, aby se Vám objevila dole v okénku „**Název souboru**“ a potvrdíte kliknutím dole na **Tento**. Zobrazí se Vám **okno s informacemi o vybrané licenci**, zkontrolujte informace, zejména na třetím řádku „**Verze: V02.47**“, a potvrďte kliknutím na **Aktualizovat**. V KALKULY se vpravo dole objeví kolečko (pokud jste neprošli body 1.–3. tohoto návodu, nejdříve dole v KALKULY objeví informace o stahování instalčního souboru) a po chvíli se objeví okénko s nadpisem **ÚSPĚCH** a textem „**Aktualizace programu byla úspěšně dokončena**“, což potvrdíte kliknutím na **OK**. V KALKULY se objeví nová modrá dlaždice pro Kalkul® 3 na rok 2021 a můžete spustit program a **Doplnit číselníky** dle následující kapitoly.

Doplnění číselníků v programu Kalkul® 3

Další naprostou nezbytností při aktualizaci programu, obzvlášť na počátku roku 2021 (po každé aktualizaci, ne jen na počátku února), je provést příkaz **Doplnění číselníků**. Tento příkaz provedte **až po přechodu z 12/2020 do 1/2021**. U **multiverze** programu je třeba provést doplnění číselníků **u všech firem** (tedy provádí se zvlášť u každé firmy).

7. Příkaz najdete v **Nastavení – Servisní úkony – Doplnění číselníků**. Objeví se okno s pěti řádky, čili pěti možnostmi různých doplnění, kde implicitně jsou zatrženy prostřední tři. Tentokrát je nezbytné **zatrhnout** (označit mezeríkem) všechny, **všech pět, především** pak první dvě tákající se číselníku druhů mezd, tedy **Aktualizovat číselník druhů mezd** a **Doplnit číselník druhů mezd** (příkazy nedělají to samé). Zatrhněte všech pět a potvrdíte pomocí **Ctrl+End**. Program provede doplnění číselníků, o čemž informuje a nabídne protokol k tisku.

8. Ověřit si provedení doplnění číselníků doporučuji především v **Konfigurace – Mzdy – Dovolené**, dále **Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky** a **Konfigurace – Mzdy – Daň z příjmů – Sazby zálohy na daň ze mzdy – Stupňovité sazby**. Zde ověřujete **aktuální hodnotové naplnění proměnných**.

Další ověření pak doporučuji udělat v **Číselníky – Mzdové – Druhy mezd**, kde se podíváte, zda **přibyly nové mzdové položky**, např. v roce 2021 MzP 115, 291 a 339, nebo jak **byly upraveny stávající mzdové položky**, např. MzP 036 a všechny, které mají souvislost s dovolenou (viz kapitola o dovolené). položky můžete srovnat s loňským rokem. Pokud jste si sami upravovali ve staré verzi nějaké mzdové položky, pak uvedeným postupem byly všechny úpravy smazány a je třeba položky znovu ručně upravit.

Převod nevyčerpané dovolené z dnů na hodiny 2020/2021

9. Pokud jste **Přechod do dalšího měsíce** (resp. z 12/2020 do 1/2021) udělali na **starší verzi nebo revizi** než Kalkul® 3 V02.47-30 z 31. 1. 2021, pak jako první po doplnění číselníků provedte příkaz **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**, který zajistí **přepočítání dovolené z minulého roku ze dnů na hodiny**.

1. Daňové změny ve výpočtu mezd pro rok 2021

Rok 2021 přinesl bouři v zákoně o daních z příjmů, a to vše na poslední chvíli. Njevětší změny a jejich promítnutí do programu Kalkul[®] 3 uvádím dále.

1.1. Zrušení superhrubé mzdy

Nejvýznamnější změnou v oblasti mezd v roce 2021, která se okamžitě projeví při výpočtu mezd, je bezesporu zrušení superhrubé mzdy. Toto opatření by mělo znamenat, že zaměstnancům zůstane z jejich hrubé mzdy více peněz pro čistou mzdu. Do **základu daně** z příjmů bude nyní vstupovat **hrubá mzda bez navýšení o položky sociálního a zdravotního pojištění placené zaměstnavatelem za zaměstnance**, tedy bez navýšení o (24,8 + 9,0) % z hrubé mzdy. Čistá mzda bude tedy o 15 % z 33,8 % hrubé mzdy vyšší oproti loňsku.

V **Kalkul[®] 3** proto bylo u mzdových položek **MzP 542 zdr.poj.(zaměstnavatel) a 543 soc.poj.(zaměstnavatel) zrušeno Zohlednění Navyšuje základ daně z příjmů**. Toto si můžete zkontrolovat v Číselníky – Mzdové – Druhy mezd – zvýraznit (nikoli otevřít) 542 zdr.poj.(zaměstnavatel) – F12 – Zohlednění mzdové položky při výpočtu – Navyšuje základ daně z příjmů (hned první pole) musí být nezatrženo.

Projeví se to při výpočtu mzdy, kdy mzdová položka **MzP 921 hrubá mzda a 922 zdanitelná mzda** budou mít ve většině případů **stejnou hodnotu**.

1.2. Zrušení jednotné sazby a zavedení víceúrovňové sazby daně

Další neméně významnou změnou, která se ale na první pohled projeví jen u vysokých příjmů, je zrušení jednotné sazby daně a zavedení víceúrovňové sazby daně. Významnost této změny netkví v tuto chvíli v číslech sazeb, ale **ve změně principu**. Nemělo by být sporné, co do vyšší sazby daně spadá a co ne, jako tomu mohlo být u solidárního zvýšení daně, zde je to jednoznačné.

Nižší sazba daně je 15 %, stejně jako byla loni jednotná sazba, takže toto se na mzdách neprojeví. **Vyšší sazba je 23 %**, což je o procento více než bylo loni u solidárního zvýšení daně (7 %). **Hranice** mezi sazbami je nadefinována stejně jako byla určena loni hranice pro solidární zvýšení daně, tj. **48násobek průměrné mzdy** (35.441,- Kč pro rok 2021). Čili u mezd nad **141.764,- Kč měsíčně** bude daň nad tuto částku o procento vyšší než loni.

V **Kalkul[®] 3** se to při výpočtu mezd do limitu neprojeví, ale u výpočtu mezd nad limit budou pochopitelně chybět mzdové položky **MzP 580 základ milionářské daně a 581 milionářská daň**. U všech příjmů se budou pro daň významné jen položky **MzP 922 zdanitelná mzda**, která bude obsahovat **celou částku základu daně**, a **510 záloha na daň před slevou**, která bude obsahovat **výsleňou zálohu spočtenou oběma sazbami**.

Výše sazeb a limitů najdete v **Konfigurace – Mzdy – Daň z příjmů – Sazby zálohy na daň ze mzdy – Stupňovitě sazby**, kde si můžete hodnoty překontrolovat. Pro úplnost dodávám, že hodnota proměnné v Konfigurace – Mzdy – Daň z příjmů – Sazby zálohy na daň ze mzdy – Jednotná sazba – Použit v roce 2021 jednotnou sazbu daně? musí být nastavena na N (v roce 2020 zde bylo A).

1.3. Sleva na dani na poplatníka

Třetí změnou týkající se přímo daní je **zvýšení slevy na poplatníka o 3.000,- Kč za rok 2021**, tedy na hodnotu **27.840,- Kč ročně, tj. 2.320,- Kč měsíčně**. Toto zvýšení se týká pouze slevy na poplatníka, nikoli slevy na manželku, která zůstává na hodnotě 24.840,- Kč.

Částku roční slevy najdete v **Konfigurace – Mzdy – Daň z příjmů – Daňové slevy – Sleva na dani na poplatníka**. Její měsíční hodnota se pak projeví při výpočtu mezd ve mzdové položce **MzP 500 sleva na dani na poplatníka**, kde bude částka 2.320,- Kč.

Pro výpočet daně za rok **2020** platí samozřejmě stará hodnota **24.840,- Kč**. Pro rok **2022** je v plánu zvýšení slevy na poplatníka o další 3.000,- Kč ročně, tedy na hodnotu **30.840,- Kč ročně, tj. 2.570,- Kč měsíčně**.

2. Časové změny hodnot

Program **Kalkul[®] 3** je od počátku koncipován pro výpočty "**tady a teď**", tzn. že jeden **měsíc se kompletně zpracuje a uzavře** – nastaví se aktuální hodnoty, vypočtou se mzdy, provedou se výpočty některých funkcí, vytisknou se přehledy, sestavy a výplatní pásky a vytvoří se příkazy k úhradě mezd a odvodů a poté se měsíc uzavře přechodem do dalšího měsíce.

Pokud je třeba **podívat se zpětně**, je k tomu určena **funkce Zpracování – Prohlížecké období**, která toto umožňuje. Zpětný pohled ale platí **pouze pro** zadané mzdové položky, tedy pro příkaz Mzdy – **Měsíční položky**, které je možné takto zpětně prohlížet. **Hodnoty** zadané v **personalistice** (např. průměr pro náhrady) jsou **vždy jen aktuálně zadané**, nejsou (resp. **až doted'** nebyly, viz níže) zpětně zachycené. Mzdové listy za předchozí měsíce lze prohlížet bez této funkce a naleznete je ve Mzdy – Mzdové listy. Funkce Prohlížecké období skutečně slouží jen k prohlížení a v určitých případech může být použita k tisku sestav, ale zde je třeba uvědomit si, že jakékoli hodnoty z personalistiky jsou aktuální a nemusejí odpovídat prohlíženému období (resp. **až doted'** tomu bylo vždy takto, viz níže), takže sestavy nemusí být správně.

Zpětné změny ve výpočtu nejsou přípustné neboť již bylo vše vyplaceno a odvedeno zpětné změny by vedly k **rozporu s realitou**. Byla-li ve výpočtu mezd za dřívější měsíc dodatečně zjištěna nesrovnalost, měla by být napravena v aktuálním měsíci, kdy byla zjištěna, nikoli zpětně v měsíci, kdy se odehrála. Pokud byste chtěli dělat změny zpětně, pak čistě z pohledu programu Kalkul[®] 3 (bez ohledu na právní přípustnost) lze doporučit leda obnovení archivu dat z daného měsíce a provedení úprav a výpočtů pro tento a všechny následující měsíce znovu až doted'. K tomu samozřejmě náleží i podání opravných přehledů na úřady a doplatky odvodů a výplaty kladných rozdílů mezd a exekucí oproti původním výpočtům, resp. žádosti o vratky a stržení záporných rozdílů, tyto finanční úkony však stejně není možné udělat zpětně a chtít zpět vyplacené peníze lze jen aktuální srážkou ze mzdy nebo žádostí na úřad. Jinými slovy, bez ohledu na správnost můžete fakticky zanést zpětné úpravy do výpočtu mezd, ale v realitě a účetnictví se stejně projeví až později.

Princip aktuálnosti hodnot pro daný měsíc byl **narušen novým způsobem výpočtu nároku na dovolenou**, který se počítá vždy znovu z hodnot mzdových položek/mzdových listů za celý rok a je nezbytné v něm zohlednit také případné změny hodnot z personalistiky, jako je např. týdenní úvazek. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli přistoupit k narušení principu aktuálnosti a pro vybrané položky zohledňovat jejich časové změny.

2.1. Princip časových změn hodnot

Některé hodnoty zadané v personalistice se v průběhu roku mohou měnit. Změny související se **počátkem či koncem uplatňování** určité **proměnné** (použitím hodnoty pro výpočet jako takový) se ovlivňují **zadáním datumu** (typicky datum nástupu a ukončení, narození, resp. uplatňování dítěte, ...). Doted' ale bylo stabilní hodnotové naplnění všech proměnných a nebylo možné (nebylo třeba) zohlednit zpětně změny hodnot, např. pokud se změnil týdenní úvazek zaměstnance ze 40 na 30 hodin týdně, nastavila se v personalistice pro výpočet měsíce se změnou hodnota pro Týdenní hodiny na 30,00 a od té chvíle počítal program s ní.

Pro potřeby výpočtu nároku na dovolenou je ale třeba **zohlednit** tyto **hodnotové změny proměnných v průběhu roku** a proto byla vytvořena zvláštní část programu **Číselníky – Personalistické – Časové změny hodnot**, kde lze tyto změny zachytit. Časové změny hodnot daných proměnných se samozřejmě **promítají do všeho** v programu Kalkul[®] 3, tedy nejen do **výpočtu mezd a nároku na dovolenou**, ale také do **tisku sestav, exportů pro statistiky, výpočtu daně** atd. Vzhledem k rozsáhlému zohlednění v celém programu nelze zadávat časové změny hodnot všech proměnných, ale pouze několika z nich (jsou popsány dále). Na základě uživatelských připomínek můžeme v budoucnu seznam zohledňovaných proměnných rozšířit.

Umístění časových změn hodnot do menu Číselníky technicky znamená, že se jedná o **katalog časových změn hodnot**, který je **součástí databáze KATALOGY.DBF** (stejně jako např. katalog zdravotních pojišťoven a vlastně vše v menu Číselníky kromě Číselníku druhů mezd). Databáze KATALOGY.DBF má určité implicitní naplnění a příkazem Nastavení – Servisní úkony – Doplnění číselníků – **Doplnit jiné číselníky (katalogy)** se doplňuje, ale Vámi již zadané či upravené hodnoty se nepřepisují.

Při práci s katalogem lze využít klasické funkce **Přidej (F2)**, **Vymaž (F3)** a **Změň (F4 nebo Enter)** a speciální funkci **Kopie (Shift+F2)**, která umožňuje vytvořit kopii již zadané položky, což urychluje práci (bude popsáno dále). Vzhledem ke svojí technické podstatě nelze v katalogu využít funkce obvyklé pro jiné databáze jako Hledání (F5) nebo Filtr (F6). Lze využít funkci **Prohledej (Ctrl+F5)**, v rámci které lze zadat hledané slovo, pročež je dobré rozmyslet si slovní popis zadávaných změn. Úskalí této funkce je, že prohledává a následně i zobrazuje celou databázi KATALOGY.DBF (nikoli pouze katalog časových změn, ale všechny).

2.2. Pravidla časových změn hodnot

Časové změny hodnot se **žadávají** zvláště **pro konkrétní proměnnou** (viz níže) **konkrétního zaměstnance**, resp. konkrétního dítěte, **od počátku konkrétního měsíce**. Pro jednu proměnnou konkrétního zaměstnance lze tedy smysluplně zadat **až 12 různých hodnot** pro jeden kalendářní rok.

Vzhledem k tomu, že Kalkul[®] 3 počítá mzdy za celé měsíce, bere se vždy v úvahu **časová změna pro celý měsíc** (nelze vzít v úvahu časovou změnu pro část měsíce). Toto pravidlo je naprosto přirozené pro Průměr pro náhrady či Pořadí dítěte, ale nemusí být nutně v souladu s Týdenním úvazkem (zde lze jen doporučit pro praxi dohodnout změny týdenních úvazků zaměstnanců vždy od počátku měsíce). Technicky se to projeví tak, že **změny zadané k 1. dni** daného měsíce, **se projeví již pro tento měsíc**, zatímco změny **zadané k jinému dni** měsíce, se zohledňují **až pro následující měsíc**.

Zadáte-li více časových změn hodnot téže proměnné pro téhož zaměstnance s různými datумы (mimo 1. dne) v témže měsíci, pak se pro následující měsíc zohledňuje hodnota s posledním zadaným datumm v předchozím měsíci. Zadáte-li více časových změn hodnot téže proměnné pro téhož zaměstnance se stejným datumm, pak se zohledňuje jen první zadaná hodnota. Obojí zadání popsané v tomo odstavci je nesmyslné, ale mohlo by vzniknout lidskou chybou, proto je třeba tato zadání zkontrolovat, pokud by Vám vycházely špatné výsledky.

Je-li zadána časová změna hodnoty určité proměnné nějakého zaměstnance, **zohledňuje se** při historických výpočtech a sestavách **platná hodnota dle zadaných časových změn a při aktuálních výpočtech a sestavách poslední hodnota zadané časové změny, nikoli hodnota zadaná v personalistice**. **Zadáním časové změny určité proměnné má hodnota zadaná v personalistice význam pouze pro historické výpočty a sestavy před první zadanou časovou změnou**.

Př. Týdenní úvazek zaměstnance Nováka s osobním číslem 123 zadaný v personalistice je 40 hodin. Od června 2021 se Novákovi změní úvazek na 30 hodin, zadám tedy číselníku novou časovou změnu proměnné POCET_H_T z databáze PRACOVNI pro os.číslo 123 s datumm 01.06.2021 a hodnotou 30,00. Pro výpočty a sestavy do května včetně se použije hodnota z personalistiky, od června hodnota z časové změny. Nemusím do časových hodnot zadávat dosavadní počet hodin 40 s datumm od 01.01.2021, ale pokud to udělám, pak pro výpočty a sestavy od ledna do května včetně se použije hodnota časové změny 40,00, pro výpočty a sestavy od června včetně aktuálních výpočtů a sestav se použije hodnota časové změny 30,00 a pro výpočty a sestavy z loňského roku (nechme nyní stranou smysluplnost) se použije hodnota z personalistiky.

V rámci jednotlivých let může mít **význam** časová změna hodnoty **Pořadí dítěte** v evidenci dětí (navázaná na konkrétní dítě přes rodné číslo dítěte, které je třeba zadat správně do časové změny, viz dále). Výpočet daně se provádí za předcházející rok, kde mohly mít děti jiné pořadí než mají pro současné výpočty slev. U této proměnné samozřejmě hrají důležitou roli také změny pořadí v rámci daného roku. V tomto případě můžete v personalistice nechat starou hodnotu (pro minulý rok), ale v časových změnách musíte zadat hodnotu aktuální (pro rok letošní). Pokud zadáte časovou změnu hodnoty této proměnné s datumm minulého roku (zbytečné ale možné), pak ale určitě nezapomeňte zadat také časovou hodnotu s datumm letošního roku, nestačí mít aktuální hodnotu v personalistice, ta se dále nebere v úvahu.

Pokud se rozhodnete zanášet si do časových změn hodnot proměnnou **Průměr pro náhrady** (např. z důvodu zohlednění ve statistikách za celý rok), pak na toto nesmíte zapomínat a **na počátku každého kvartálu** po provedení **příkazu Zpracování – Výpočet průměru pro náhrady** musíte **zanést do katalogu ručně pro všechny zaměstnance tuto změnu** s datumm počátku kvartálu a správnou hodnotou. Pokud byste na to zapomněli, počítaly by se náhrady při výpočtu mezd s poslední hodnotou proměnné zadanou v katalogu změn.

Není-li zadána časová změna hodnoty konkrétní proměnné nějakého zaměstnance, pak **se vždy zohledňuje tato proměnná uvedená v personalistice**. Pokud se v jednom roce odehrají nějaké časové změny (např. se změní týdenní úvazek ze 40 na 30 hodin viz příklad výše), které mají význam v tom roce, ale už nemají význam v roce následujícím, kde je hodnota dále stabilní, a není třeba je dále zohledňovat, pak můžete všechny časové změny dané proměnné daného zaměstnance vymazat a aktuální hodnotu pro daný rok nastavit zase pouze v personalistice (zde nastavíte Týdenní hodiny na hodnotu 30,00). Nemusíte ale dělat nic a celý rok se bude brát poslední zadaná hodnota z časových změn (tedy dle příkladu 30,00 hodin).

2.3. Které hodnoty lze časově rozlišovat

K časovým změnám hodnot byly určeny dvě skupiny proměnných. **První skupinou** jsou **čtyři proměnné**, u kterých **má zohlednění časových změn smysl v rámci jednoho roku** (případně pro předchozí rok za účelem výpočtu daně) a není je možné postihnout zadáním datumu v personalistice. **Druhou skupinou** jsou pak **čtyři proměnné dovolené**, a to pro případ, že by Vám nevyhovoval žádný z našich výpočtů nároku na dovolenou, abyste si mohli zadat hodnoty dovolených dle svých výpočtů. Hodnoty proměnných dovolené v personalistice se totiž našim výpočtem každý měsíc v přepisují.

Týdenní úvazek

- proměnná **POCET_H_T** z databáze **PRACOVNI** zadávaná v hodinách na dvě desetinná místa
- najdete ji v **Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 3. list Osobní karty – Týdenní hodiny**
- má velký význam při **výpočtu nároku na dovolenou** a pro správný výpočet tohoto nároku je nezbytné správně zatanmenat časové změny hodnot této proměnné v průběhu roku (mění-li se jen od 1.1. daného roku, stačí ji změnit v Personalistice a není třeba zadávat časové změny)
- v nestejnsměnných provozech by měla být uvedena průměrná plánovaná hodnota této proměnné v rámci vyrovnávacího období

Denní úvazek

- proměnná **DENN_UV** z databáze **PRACOVNI** zadávaná v hodinách na dvě desetinná místa
- najdete ji v **Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 3. list Osobní karty – Denní hodiny**
- má význam při **výpočtu hodin mezd a náhrad**
- v nestejnsměnných provozech by měla být uvedena průměrná plánovaná hodnota této proměnné v rámci vyrovnávacího období

Průměr pro náhrady (hodinový)

- proměnná **PRUM_PPU** z databáze **PRACOVNI** zadávaná v Kč na dvě desetinná místa
- najdete ji v **Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 3. list Osobní karty – Průměr pro náhrady (hodinový)**
- má význam při **výpočtu Kč náhrad**
- její hodnota **se mění pro každý kvartál** a počítá se pomocí funkce **Zpracování – Výpočet průměru pro náhrady** z mzdových listů předchozího kvartálu, vypočtenou hodnotu pak funkce ukládá do Personalistiky

Pořadí dítěte

- proměnná **PORADI_D** z databáze **DETI** zadávaná v celých číslech (smysluplně čísla 1, 2 nebo 3)
- najdete ji v **Personalistika – Děti zaměstnanců – Zaměstnanec – Dítě – Pořadí dítěte**
- má význam při **výpočtu měsíčního daňového zvýhodnění a bonusu** a při **ročním výpočtu daně**
- její hodnota se může měnit v průběhu roku a jako u jediné proměnné má smysl zohledňovat časové změny hodnot i z předchozího roku, a to při výpočtu daně za předchozí rok funkcí **Zpracování – Výpočet daně a daňového zvýhodnění**

Dovolená nárok

- proměnná **DOVNARHOD** z databáze **PRACOVNI** zadávaná v hodinách na dvě desetinná místa
- a proměnná **DOV_NAR** z databáze **PRACOVNI** zadávaná ve dnech na dvě desetinná místa
- najdete je v **Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 2. list Osobní karty – Nár. pro řádky Hod a Dny**

Dovolená zůstatek

- proměnná **DOVZUSHOD** z databáze **PRACOVNI** zadávaná v hodinách na dvě desetinná místa
- a proměnná **DOV_ZUS** z databáze **PRACOVNI** zadávaná ve dnech na dvě desetinná místa
- najdete je v **Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 2. list Osobní karty – Zůs. pro řádky Hod a Dny**
- hodnoty nároku a zůstatku dovolené se mění v průběhu roku při výpočtu nároku na dovolenou funkcí **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou** a také při **Přechodu do dalšího měsíce**, kdy se nárok a zůstatek stejnou funkcí automaticky přepočítává a hodnoty se ukládají do Personalistiky
- zadání časových změn těchto čtyř hodnot je smysluplné pouze v případě, že automatický výpočet nároku na dovolenou nevyhovuje Vaším požadavkům a chcete nárok a zůstatek počítat a zadávat ručně
- pro smysluplnost je třeba zadávat časové změny hodnot nároku, resp. zůstatku dovolené **vždy pro obě, resp. všechny čtyři proměnné** v adekvátním přepočtu **hodin a dnů**

2.4. Zadávání časových změn hodnot

Časové změny hodnot se zadávají v **Číselníky – Personalistické – Časové změny hodnot**. Přidání nové hodnoty se provede klasicky pomocí klávesy **F2 Přidej**, kde se zadávají níže popsané hodnoty. Velkým pomocníkem zde může být speciální funkce **Shift+F2 Kopie**, která umožňuje vytvořit kopii již zadaného záznamu a v rámci něho i úpravy tohoto nového záznamu. Funkce zkopíruje vše včetně Kódu a je tedy třeba věnovat zvýšenou pozornost úpravám, ale výhodou je, že se nemusí znovu psát položky Proměnná a Databáze, které musí být zadány přesně. Pro úpravu zadaného záznamu lze použít **Enter** nebo **F4 Změň** a pro výmaz záznamu klávesu **F3 Vymaž**.

V každém záznamu časové změny se vyplňují následující položky:

Kód – číslo záznamu v katalogu, lze nastavit **libovolně**

– doporučuji zvolit si jednoznačný systém kódování

Název – popis záznamu v katalogu, lze nastavit **libovolně**

– zde si můžete napsat např. co a pro kterého zaměstnance měníte

Proměnná – přesně definovaná, musí být napsána v přesné formě

– přesný název proměnných naleznete přímo v nápovědě (F1) k programu nebo v předchozí podkapitolce

Databáze – přesně definovaná, musí být napsána v přesné formě

– přesný název databází naleznete přímo v nápovědě (F1) k programu nebo v předchozí podkapitolce

Os.č. – osobní číslo zaměstnance, je třeba je napsat správně

– přes toto číslo se záznam časové změny spojuje se zaměstnancem, pro kterého má být použit

Rodné číslo – rodné číslo dítěte, je třeba je napsat správně

– přes toto číslo se záznam časové změny Pořadí dítěte spojuje s dítětem konkrétního zaměstnance, pro které má být použit

– má význam pouze pro časové změny hodnoty proměnné Pořadí dítěte z databáze dětí zaměstnanců, pro časové změny hodnot ostatních proměnných nemá význam a nemusí být zadáváno

Datum – datum platnosti časové změny, lze nastavit **libovolně smysluplně**

– pro daný měsíc se zohledňují časové změny zadané s nejpozdějším datem k prvnímu dni tohoto měsíce (např. pro zohlednění změny v březnu 2021 musí být zadáno datum 1.3.2021 nebo dřívější)

– časové změny zadané s jiným datem než prvního dne měsíce (např. 2.5.2021) se zohlední až v následujícím měsíci (tedy dle příkladu až v červnu)

– více informací o datech v časových změnách naleznete v podkapitolce Pravidla časových změn hodnot

Hodnota – hodnota proměnné, která má platit, lze nastavit **libovolně**

– pokud chcete nastavit např. hodnotu proměnné týdenní úvazek na 30 hodin, pak do pole hodnota napíšete 30,000

– doporučuji nastavovat smysluplně dle formátu hodnot v personalistice (např. při nastavení časové změny hodnoty proměnné Pořadí dítěte na hodnotu 1,500 nelze očekávat smysluplné výpočty)

Příklad záznamu (dle příkladu v podkapitolce o Pravidlech časových změn hodnot):

Kód:	001000123001
Název:	Týdenní úvazek Nováka
Proměnná:	POCET_H_T
Databáze:	PRACOVNI
Os.č.:	123
Rodné číslo:	
Datum:	01.06.2021
Hodnota:	30,000

3. Dovolená a výpočet nároku na dovolenou

Od 1. 1. 2021 je účinná **zcela nová úprava dovolené** a všeho, co se jí týká, v §§ 212 až 223 zákoníku práce. Tato úprava stanoví především nová pravidla výpočtu nároku na dovolenou, naprosto odlišná od úpravy původní. Vzhledem k tomu, že výpočet nároku na dovolenou se velmi zkomplikoval, rozhodli jsem se ho podrobně zpracovat a zařadit do programu Kalkul[®] 3 jako jeho součást. Vzhledem k naprosto nové koncepci formulování a výpočtu dovolené na základě hodin a týdnů, nikoli dnů, byly upraveny také příslušné části programu Kalkul[®] 3, zejména konfigurace, personalistika a přibyla zcela nová funkce Výpočet nároku na dovolenou.

Nesmyslná komplikovanost výpočtu a nejasnost řešení určitých situací, resp. jejich promítnutí do nároku na dovolenou, nás vedly k tomu, že jsme zpracovali **dva odlišné režimy výpočtu nároku na dovolenou**, názvu je implicitní a ovlivnitelný. Oba budou blíže popsány v samostatné podkapitole, zde jen stručně uvedu, že v jednoduchých situacích by měly oba režimy **dospět k témuž výsledku**, ve specifických situacích mohou však vést k drobným rozdílům.

V tomto manuálu nemohu věnovat prostor podrobnému obecnému právnímu výkladu problematiky dovolené, budu předpokládat, že ho znáte, a budu se na tato obecná pravidla odvolávat v rámci svých výkladů.

Je možné, že při ručním výpočtu dovolené pro konkrétní případ, dospějete k jiným výsledkům než nabízí Kalkul[®] 3. Pokud Vám ani ovlivnitelný režim výpočtu nedá uspokojivý výsledek, máte jednak možnost vložit své výsledky do Kalkul[®] 3 ručně (popsáno v závěru kapitoly), ale především bych byla ráda, kdybyste mě kontaktovali, zkonzultovali jsme spolu daný případ a já mohla případně doplnit či opravit náš algoritmus výpočtu.

3.1. Základní principy

Základní výměra dovolené musí být stanovena v **týdnech** (Konfigurace), pro výpočet nároku je pak rozhodná **stanovená týdenní pracovní doba** (Personalistika) a **počet odpracovaných týdnů** (stanovený z odpracovaných hodin ve Mzdy – Mzdové položky/Mzdové listy). Vypočtený **nárok na dovolenou** musí pak být stanoven a uváděn v **hodinách**. Výpočet nároku na dovolenou se nese v duchu neustálého přepočítávání týdnů na hodiny a hodin na týdny.

3.1.1. Týdny

Nevhodnost **volby týdnů jako základní časové jednotky** pro výpočet mezd (oproti měsícům v úpravě předchozí) spočívá v prostém faktu, že rok nemá plný počet týdnů a dokonce ani každý rok nemá stejný počet týdnů – běžný rok má 52,142857 periodických týdnů a přestupný rok má 52,285714 periodických týdnů. **Zákon zavádí fikci, že rok má 52 týdnů**, tedy **zaokrouhluje na počet celých týdnů dolů**. Toto zaokrouhlení se převádí také do výpočtu, avšak pouze částečně, protože některé výpočty (např. změny úvazků) se v duchu proporcionality a spravedlnosti počítají částečně nezaokrouhleně. Částečně znamená, že se mezivýpočty počítají na nezaokrouhlené počty týdnů a až poslední část výpočtu se upraví tak, aby celkový počet týdnů vyšel zaokrouhleně, jak stanoví zákon. Při ručních výpočtech se pak používá počet týdnů zaokrouhlený na 3 desetinná místa, tedy 52,143 nebo starší pracovněprávní fikce počtu týdnů v roce 52,2 s tím, že celkový počet týdnů zase podléhá zákonnému zaokrouhlení na 52. Stručně řečeno, volba týdnů nebyla vhodná, ale byla by pro výpočet únosná, pokud by nebyla striktně stanovena povinnost zaokrouhlení týdnů v roce na 52, od níž se nelze odchýlit v celkovém výpočtu, ale musí se od ní odchýlit v mezivýpočtech a celkový výpočet pak dorovnávat.

Kalkul[®] 3 při výpočtech nezaokrouhluje a pro konečnou povinnou úpravu počtu týdnů na celé týdny dolů se používá speciální úprava výpočtu. Výpočet v Kalkul[®] 3 je tedy maximálně přesný při dodržení všech zákonných pravidel a fikcí.

3.1.2. Hodiny

Výsledné hodiny vypočteného nároku na dovolenou se pak zaokrouhlují na celé hodiny nahoru. Dovolená se papírově čerpá v hodinách, ale **prakticky** zákon stále stanoví čerpat dovolenou **ve dnech nebo půldnech** (v celých násobcích délky směny, případně v délce poloviny směny). Prakticky tak může dojít k tomu, že při délce směny 7,5 hodin je čerpán půlden dovolené v délce 3,75 dovolené (jinak nelze). Toto čerpání a zůstatek se již nijak nezaokrouhluje a zaměstnanci zůstávají v zůstatku dovolené k čerpání setiny hodiny. **Jednou do roka je pak možné vyčerpat jiný rozsah dovolené** než den či půlden a pokud k tomu nedojde převádí se takto nezaokrouhleně hodiny dovolené včetně setin do dalšího roku.

Př. Zaměstnanci s denním úvazkem 7,5 hodiny, týdenním úvazkem 37,5 hodin a výměrou dovolené 4 týdny, tedy nárokem na dovolenou v rozsahu 150 hodin, který během roku čerpal 18 a 1/2 dne (138,75 hodin) dovolené, zůstane 11,25 hodin nevyčerpané dovolené, kterou lze takto přesně převést do dalšího roku.

3.1.3. Převod nevyčerpané dovolené z roku 2020 do 2021

Zákon stanoví, že nevyčerpaná dovolená z roku 2020 stanovená ve dnech se převádí a čerpá v roce 2021 také ve dnech. Od tohoto pravidla se lze odchýlit a zaměstnavatel má možnost převést nevyčerpanou dovolenou z jednotek dnů na jednotky hodin a i nevyčerpaná dovolená z roku 2020 se pak bude čerpat v hodinách. Využití této možnosti je podmíněno vydáním **Vnitřního předpisu**, kde se stanoví **převod dnů nevyčerpané dovolené z roku 2020 na hodiny** dle týdenního úvazku daného zaměstnance platného k 31. 12. 2020.

Kalkul[®] 3 automaticky při přechodu z roku 2020 do roku 2021 **převádí nevyčerpané dny dovolené na hodiny** z minulého roku. Vzhledem ke komplikovanosti výpočtu jsme se rozhodli celou situaci všem zjednodušit přepočtem na hodiny a společným pojetím dovolené od roku 2021 v hodinách. Proto je nezbytné, aby při výpočtu mezd v Kalkul[®] 3 byl vydán výše zmíněný vnitřní předpis (pro účely odpovědi na dotazy zaměstnanců a kontroly inspekce práce).

Pokud jste provedli **Přechod do dalšího měsíce z 12/2020 na 1/2020 na revizi Kalkul[®] 3 V02.47–30** a novější, pak byl **převod** nevyčerpané dovolené **automaticky udělán**. Pokud jste provedli Přechod do dalšího měsíce z 12/2020 na 1/2020 **na starší verzi programu Kalkul[®] 3 nebo na revizi nižší (pravděpodobně V02.47–15)**, kde nebyl obsažen automatický převod. Pak **okamžitě po aktualizaci** na novou revizi (dříve než jakkoli zasáhnete do personalistiky), proveďte **příkaz Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**, který zajistí přepočet dovolené z minulého roku ze dnů na hodiny. Tento převod se týká všech zaměstnanců aktivních i ukončených.

Od revize V02.47–31 byla navíc ošetřena i situace, kdy v rámci Přechodu do dalšího měsíce došlo k přečerpání dovolené a v zůstatku se objevilo záporné číslo, v tomto případě Kalkul[®] 3 vloží do proměnné zůstatku dovolené, resp. do proměnné dovolené z minulého roku, hodnotu 0,00, protože záporný nárok na dovolenou je nesmyslný. Od revize V02.47–33 je tato funkce ještě doplněna hlášením s osobním číslem zaměstnance, u kterého k přečerpání došlo.

3.1.4. Skutečný a předpokládaný nárok a odpracované doby

Výpočet dovolené v teoretických příkladech se děje vždy se znalostí všech faktů za daný rok a počítá se tedy skutečný nárok na dovolenou v daném případě. V praxi však se (nejen) v Kalkul[®] 3 v průběhu roku počítá nárok na dovolenou odděleně. Spočítá se jednak **skutečný nárok** na dovolenou **za dobu** (měsíce) již **uplynulou** a pak se spočítá **předpokládaný nárok** na dovolenou **za dobu** (měsíce), **která teprve uběhne, součet** obou pak **tvoří celkový nárok na dovolenou**, tento se také teprve zaokrouhluje (Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 2. list Osobní karty – Nár.).

Skutečný nárok se počítá **podle plně a limitně odpracovaných dob a neodpracovaných dob. Předpokládaný nárok** se počítá **s fikcí plně odpracovaných dob** za budoucí období (výjimka je u mateřské a rodičovské, viz v kapitole o režimu výpočtu nároku na dovolenou).

Doby považované za **plně odpracované** pro účely dovolené jsou doby **skutečně odpracované** kromě práce přesčas, doby **čerpání dovolené, mateřské a otcovské dovolené** a (zjednodušeně) **důležité překážky v práci**. Doby považované za **limitně odpracované**, tedy odpracované **maximálně do souhrnné výše 20 týdnů** v roce, jsou doby **pracovní neschopnosti** a nemoci, **rodičovské dovolené** a **jiné překážky v práci**. Doby považované za **neodpracované** jsou doby **práce přesčas, neplacená absence z nedůležitých důvodů** a **neomluvená absence**.

Výčet odpracovaných dob zde je pouze demonstrativní a slouží pro shrnutí a vysvětlení, podrobné zahrnutí do jednotlivých kategorií odpracovaných dob bude zmíněno dále v podkapitole o Režimech výpočtu. Skutečný, předpokládaný a celkový nárok a plně a limitně odpracované doby jsou tištěny v Protokolu o výpočtu nároku na dovolenou (podkapitola o příkazu Výpočtu nároku na dovolenou).

3.1.5. Nový příkaz v menu Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou

Pro výpočet nároku na dovolenou přibyl v Kalkul[®] 3 nový příkaz menu ve Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou a bude se muset trochu **upravit postup práce při počítání mezd**. Vzhledem k výše uvedeným principům počítání skutečného a předpokládaného nároku na dovolenou, je pro správný výpočet nároku v daném měsíci nezbytné, aby již byly **zaneseny všechny údaje ve výpočtu mezd pro daný měsíc**. Poté se jako první provede **příkaz Výpočtu nároku na dovolenou s následným vložением hodnot do Personalistiky**. A teprve v tu chvíli je správně spočtena a uložen nárok na dovolenou a je možné přistoupit k **tisku sestav**, na kterých se promítá nárok a zůstatek dovolené, jako jsou **výplatní pásky** a další. V rámci Přechodu do nového měsíce se sice tento příkaz automaticky aktivuje, ale pro účely tisku sestav je vlastně tento přechodový výpočet nároku na dovolenou „o měsíc zpět“. Tomuto příkazu bude věnovaná samostatná podkapitola.

3.2. Příklad

Uvedu zde hned na počátku fiktivní příklad, na kterém budu demonstrovat výpočet nároku na dovolenou v roce 2021 (prakticky, Vaši znalost teorie zde automaticky předpokládám), své výhrady k němu a především pak ve zbytku kapitoly přístupy k výpočtu nároku na dovolenou v Kalkul[®] 3 a jejich výsledky.

Obecná fakta

Máte 3 zaměstnance, pány A, B a C. Všichni mají denní úvazek 6,00 hodin, týdenní úvazek 30,00 hodin. Poskytujete 4 týdny dovolené. Celý leden řádně pracují dle úvazku, ale v únoru máte velkou zakázku a všichni tři zaměstnanci odpracují za únor více o 2 hodiny denně = 10 hodin týdně = 40 hodin za celý měsíc. Poté se vše vrátí k normálu a od března do konce roku budou zase všichni řádně pracovat v rámci denního úvazku 6 hodin.

Právní řešení zvýšení času práce

Práci ve vyšším rozsahu než doposud lze z pracovněprávního hlediska řešit různě a tato řešení mají různé dopady na výši mzdy a nově mají také různé dopady na délku dovolené. Jen poznamenám, že všichni mají odpracované dvě hodiny zaplacené mzdou, náhradou mzdy a třeba navíc příplatky dle zvoleného řešení:

- s **panem A** se dohodnete (nebo mu nařídíte) na odpracování 2 hodin **přesčas** každý den.
- s **panem B** se dohodnete na **zvýšení jeho denního úvazku** pro měsíc únor na 8,00 hodin (tj. týdenní úvazek 40,00 hodin).
- s **panem C** se nedohodnete na výše zmíněných řešeních, ale on sám od sebe odpracuje s Vaším vědomím každý den o 2 hodiny více (což je asi způsob, jak může dojít k **odpracování více hodin než je stanovená TPD, aniž by šlo o přesčas nebo změnu úvazku**).

Nárok na dovolenou za únor 2021

Pan A nemá za přesčas žádný nárok na dovolenou a tudíž se mu ze 160 únorových odpracovaných hodin započte do nároku na dovolenou jen **120 odpracovaných hodin**, odpracovaný 1,33 týdnů navíc se nijak neprojeví, a má za únorovou práci nárok na **9,23 hodin dovolené**. Za svoji práci v únoru si tedy může např. v březnu vybrat **1,5 dne** dovolené. ($120 \cdot 4/52$)

Panu B se díky zvýšení úvazku započítá pro dovolenou všech **160 odpracovaných hodin** a má za únor nárok na **12,31 hodin dovolené** (což je cca **1,5 dne při úvazku 8 hodin denně, ale 2 dny při úvazku 6 hodin denně**). Pokud by zůstal na úvazku 8 hodin denně, mohl by si např. v březnu vybrat 1,5 dne dovolené, ale on se vrátí na úvazek 6 hodin denně a může si tedy např. v březnu vybrat celé 2 dny dovolené. ($160 \cdot 4/52$)

Panu C by se **zřejmě** mělo taktéž pro dovolenou započítat všech **160 odpracovaných hodin**, což dá za únor nárok na **dovolenou** v rozsahu **12,31 hodin** a s jeho 6 hodinovým úvazkem si bude moct vybrat např. v březnu celé **2 dny dovolené**. ($160 \cdot 4/52$) Podklad pro tento výpočet lze najít v § 213 odst. 5 zákoníku práce a principu proporcionality zdůrazněném v důvodové zprávě k zákonu a obecném principu možnosti odchýlení se ve prospěch zaměstnance, které umožňují, aby konkrétní výměra dovolené přesáhla stanovenou roční plnou výměru. Proti tomuto výpočtu naopak stojí ustanovení § 213 odst. 1 zákoníku práce, které stanoví fikci počtu týdnů v roce na 52, což by pro pana C znamenalo to stejné, co pro pana A, tedy nárok na dovolenou 9,23 hodin.

Celkový nárok na dovolenou za rok 2021

Zajímavé je, že **celkový nárok na dovolenou za rok 2021** při řádné práci všech tří bude **u každého jiný**, ačkoli **pracovali stejně** a pouze se 40 hodin jejich práce v únoru zastřešilo **jiným pracovněprávním institutem**:

- u **pana A 120 hod = 4 týdny**. ($52 \cdot 30 \cdot 4/52$)
- u **pana B 124 hod = 4 týdny** při přepočtu úvazků, ale při výběru v rámci kratšího úvazku mu to v konečném důsledku dá **půl dne a 1 hodinu dovolené navíc** oproti panu A, tedy vybere si de facto **4,13 týdnů** dovolené. ($4 \cdot 40 \cdot 4/52 + 48 \cdot 30 \cdot 4/52$)
- u **pana C 123 hod = 4,1 týdnů** dovolené, tedy přesně o **půl dne dovolené navíc** než u pana A ($53 \cdot 30 \cdot 4/52$), ale v případě, že by nebylo použito možné navýšení počtu odpracovaných hodin, měl by pan C stejně dovolené jako pan A, tedy 120 hodin = 4 týdny, jen bez příplatků či náhradního volna za přesčas.

Závěr

A tento příklad mě vede k soukromému závěru, že současnou úpravou výpočtu nároku na dovolenou nebylo dosaženo spravedlnosti. Bylo zřejmě dosaženo větší spravedlnosti při změnách úvazku v průběhu roku, nicméně toho bylo dosaženo velmi nešťastnou cestou pekelného (a troufnu si říct, ne předem adekvátně promyšleného) zesložnění výpočtu nároku na dovolenou. Jednoduché výpočty zde uvedené nejsou zcela správně, jak ukáží v dále v podkapitolce Režimy výpočtu. A nyní zpět ke Kalkul[®] 3 a výpočtu nároku na dovolenou.

3.3. Konfigurace a výměra dovolené v týdnech

Základní výměra dovolené musí být stanovena v týdnech a stanoví se souhrnně pro všechny zaměstnance v Konfiguraci. Dále se zde také rozhoduje o režimu výpočtu nároku na dovolenou, který bude použit.

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Dovolené:

- **Plný nárok na dovolenou (týdny/rok)** – nastaveno implicitně na hodnotu 4,00
 - jediné tato proměnná je nastavitelná a je třeba dodržet nastavení v týdnech, tzn. pokud jste měli dovolenou dříve stanovenou na 21 dnů, nyní je třeba to přepočítat a stanovit jako 4,2 týdnů
 - správné nastavení této proměnné je **naprosto zásadní** pro výpočet nároku na dovolenou
- **Plný nárok na dovolenou (dny/rok)** – jen informativní hodnota, přepočtena z plného nároku v týdnech a Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Jiné – Stanovená týdenní pracovní doba
- **Plný nárok na dovolenou (hodiny/rok)** – jen informativní hodnota, přepočtena z plného nároku v týdnech a Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Jiné – Stanovená týdenní pracovní doba a Stanovená denní pracovní doba
- **Zohlednit skutečný počet odpr.hodin? (A/N)** – nastaveno implicitně na N
 - tato proměnná určuje, který z režimů se pro výpočet nároku na dovolenou použije
 - N je pro **implicitní režim**, A je pro **ovlivnitelný režim** výpočtu nároku na dovolenou
- ostatní položky zde pozbývají od roku 2021 význam, musejí být však prozatím zachovány

3.4. Personalistika, výplatní páska a uvádění dovolené v hodinách

Údaje v osobní kartě zaměstnance týkající se dovolené zůstaly zachovány **ve stejném duchu**. Tedy zůstaly údaje pro **dovolenou** převedenou z **minulého roku**, celkový **nárok** na dovolenou, **dodatkovou** dovolenou a **zůstatek** dovolené, pouze jsou nyní ve dvou řádcích, **nahore v hodinách** a **dole ve dnech**. Důležité údaje jsou ty v hodinách, ty lze také zadávat, údaje ve dnech jsou pouze informativní a jsou automaticky přepočítávány pomocí aktuálního zadaného denního úvazku (na další straně osobní karty nebo se zohledněním poslední časové změny hodnoty), proto nemusejí vždy odpovídat výsledné realitě.

3.4.1. Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 2. list Osobní karty – Dovolené:

- **Min.rok – dovolená převedená z minulého roku**
 - hodinová proměnná se **automaticky naplňuje** hodnotou zůstatku dovolené **při Přechodu** do nového měsíce **z prosince na leden** následujícího roku
 - hodinovou proměnnou **lze ručně zadat** a ruční zadání je stále
 - denní proměnná se informativně přepočítává dle denního úvazku, nemusí odpovídat výsledné realitě
- **Nár. – celkový nárok na dovolenou** v daném kalendářním roce
 - hodinová proměnná se **automaticky naplňuje** po provedení příkazu **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**, případně při **Přechodu do nového měsíce**
 - obsahuje **jen vypočtený celkový nárok**, neobsahuje v sobě hodiny dodatečné dovolené ani dovolené převedené z minulého roku
 - tento údaj lze sice ručně upravovat, ale podle výše uvedeného ruční úprava bude přepsána výpočtem
 - denní proměnná se informativně přepočítává dle denního úvazku, nemusí odpovídat výsledné realitě
 - hodinová proměnná **DOVNARHOD** i denní proměnná **DOV_NAR** mají možnost zadání **Časové změny hodnot**, a to právě pro případy, kdy nejste spokojeni s automatickým výpočtem a chcete, aby byly tištěny **Vámi stanovené údaje** (více o způsobu zadání najdete v kapitole Časové změny hodnot)
- **Dod. – dodatečná dovolená**
 - hodinová proměnná se nijak automaticky nepočítá a je **nutné ji ručně zadat** a ruční zadání je stále
 - denní proměnná se informativně přepočítává dle denního úvazku, nemusí odpovídat výsledné realitě
- **Zůs. – zůstatek dovolené**
 - hodinová proměnná se **automaticky naplňuje** po provedení příkazu **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**, případně při **Přechodu do nového měsíce**
 - obsahuje vypočtený celkový nárok plus dovolenou převedenou z minulého roku plus dodatečnou dovolenou minus čerpanou dovolenou, jde tedy o **kompletní zůstatek dovolené**
 - tento údaj lze sice ručně upravovat, ale podle výše uvedeného ruční úprava bude přepsána výpočtem
 - denní proměnná se informativně přepočítává dle denního úvazku, nemusí odpovídat výsledné realitě

- hodinová proměnná **DOVZUSHOD** i denní proměnná **DOV_ZUS** mají možnost zadání **Časové změny hodnot**, a to právě pro případy, kdy nejste spokojeni s automatickým výpočtem a chcete, aby byly tištěny **Vámi stanovené údaje** (více o způsobu zadání najdete v kapitole Časové změny hodnot)
- **Odp. – počet odpracovaných roků a dnů**,
 - hodnota se přenáší se do mzdového listu, položku doporučuji brát jako informativní a do jejich hodnot **ručně nezasahovat**, a proto nebudu proměnnou dále rozebírat

3.4.2. Výplatní páska a údaje o dovolené

Do výplatní pásky se do údaje **Dov.celk** přenáší **součet hodinových** proměnných **dovolené z minulého roku, celkového nároku a dodatkové dovolené** a do **závorky** pak stejný **součet denních** proměnných. Dále se do údaje **Dov.zůst** přenáší hodnota **hodinové** proměnné **zůstatku dovolené** a do **závorky** pak hodnota **denní** proměnné **zůstatku dovolené**.

I na výplatní pásce je **údaj o dnech v závorce pouze informativní**, aby si zaměstnanec udělal o svém nároku na dovolenou rychlou představu, ale **závazný je pouze údaj o hodinách**. Toto by mělo být zaměstnancům sděleno a ideálně také zahrnuto ve vnitřním předpise (třeba v tom o převodu dovolené z minulého roku ze dnů na hodiny).

3.4.3. Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 3. list Osobní karty – Pracovní úvazky:

– Týdenní hodiny – týdenní pracovní úvazek

- hodinová proměnná **ručně zadávaná**, která musí být pro každého zaměstnance **povinně** zadána (označení hvězdičkou *)
- u zaměstnanců s **nestejnými směny** (např. tzv. krátký a dlouhý týden) by zde měla být zadána **průměrná stanovená týdenní pracovní doba v rámci vyrovnávacího období** (stanovená znamená, že se stanoví v plánu pro vyrovnávací období předem, nikoli že se dopočítá zpětně "jak to vyšlo")
- **týdenní úvazek** má dopad na **přepočítávání výměry dovolené** z týdnů na hodiny pro konkrétního zaměstnance za konkrétní období a při **přepočtu odpracovaných hodin** konkrétního zaměstnance **na odpracované týdny**, pro které tento úvazek platil, a tím má **zcela zásadní význam pro stanovení nároku na dovolenou**
- tato proměnná **POCET_H_T** (v databázi **PRACOVNI**) má možnost zadání **Časové změny hodnot**, správné zadání časového rozlišení je **naprosto nezbytné** pro případy, **kdy se mění týdenní pracovní úvazek v průběhu roku**, kvůli této proměnné a jejímu promítnutí do výpočtu nároku na dovolenou byly vlastně časové změny do programu Kalkul[®] 3 zavedeny; o Časových změnách hodnot pojednává samostatná kapitola, zde jen připomínám, že změnu týdenního úvazku lze zohlednit pouze pro celý měsíc, a proto je třeba dělat tyto změny vždy od počátku měsíce
- při změně týdenního úvazku pouze na počátku roku stačí tento změnit v lednu zde v Personalistice a není třeba využít záznam časové změny (pokud již nějaký v minulosti nebyl zadán)

– Denní hodiny – denní pracovní úvazek

- hodinová proměnná **ručně zadávaná**, která musí být pro každého zaměstnance **povinně** zadána (označení hvězdičkou *)
- u zaměstnanců s **nestejnými směny** zde doporučuji zadávat aktuální denní pracovní dobu, pro kterou zrovna zadáváte položky (dovolená, pracovní neschopnost) nebo **průměrnou stanovenou denní pracovní dobu v rámci vyrovnávacího období** a v rámci zadávání mzdových položek potom hodiny upřesňovat (zde možná s poznatky z praxe dojde k dalšímu vývoji programu)
- **denní úvazek** má dopad na **výpočet hodin mzdových položek měsíční mzdy** (a tím i na počet hodin ve mzdových listech) pro konkrétního zaměstnance v daném měsíci a při **přepočtu hodin dovolené na dny** (pouze informativně)
- tato proměnná **DENN_UV** (v databázi **PRACOVNI**) má možnost zadání **Časové změny hodnot**, správné zadání časového rozlišení je **důležité** pro případy, **kdy se mění denní pracovní úvazek v průběhu roku** alespoň na dobu 1 měsíce nebo déle;
- při změně denního úvazku pouze na počátku roku stačí tento změnit v lednu zde v Personalistice a není třeba využít záznam časové změny (pokud již nějaký v minulosti nebyl zadán)
- **Příklad z počátku kapitoly** navozuje situaci, kdy **zaměstnanci B** byl na měsíc únor změněn týdenní úvazek ze 30 na 40 hodin a denní úvazek z 6 na 8 hodin, od března byla pak provedena druhá změna

zpět na původní hodnoty, pro tohoto zaměstnance tedy budou zadány celkem 4 hodnoty časových změn takto:

– v **Personalistice** stabilně ponecháme **hodnoty úvazků stanovené na počátku roku**, tedy **Týdenní hodiny 30,00** a **Denní hodiny 6,00**, tyto hodnoty se budou brát v úvahu při výpočtu mezd v lednu a po zbytek roku při výpočtu nároku na dovolenou za měsíc **leden 2021**

– **první dvě Časové změny** zadáme v únoru před výpočtem mezd s datem **1. 2. 2021**, jednu pro týdenní úvazek **POCET_H_T** s hodnotou **40,00** a druhou pro denní úvazek **DENN_UV** s hodnotou **8,00**, tyto hodnoty se budou brát v úvahu při výpočtu mezd v únoru a po zbytek roku při výpočtu nároku na dovolenou za měsíc **únor 2021**

– **druhé dvě Časové změny** zadáme v březnu před výpočtem mezd s datem **1. 3. 2021**, jednu pro týdenní úvazek **POCET_H_T** s hodnotou **30,00** a druhou pro denní úvazek **DENN_UV** s hodnotou **6,00**, tyto hodnoty se budou brát v úvahu při výpočtu mezd od března dále a po zbytek roku při výpočtu nároku na dovolenou za měsíce **březen až prosinec 2021**

3.4.4. Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 4. list Osobní karty – SPP1 a SPP2

Dovolená pro hlavní pracovní poměr a **pro souběžný pracovní poměr se počítá, určuje a čerpá zvlášť**. Jediná korelace může nastat při čerpání dovolené, kdy u jednoho zaměstnavatele by nemělo dojít k poskytnutí dovolené v rámci jedno pracovního poměru a neposkytnutí (je-li na ni nárok) dovolené v témže termínu u druhého pracovního poměru.

Vyplňování dovolené pro SPP1 a SPP2 je nyní v hodinách a zobrazuje se i informativní počet dnů. V tuto chvíli je třeba nárok na dovolenou pro SPP zadat (nepočítá se). Čerpání a zůstatek dovolené se počítá „starým způsobem“ z nových proměnných mzdových listů obsahujících čerpání hodin dovolené, které naplňují upravené mzdové položky dovolených MzP 221, 222 a 223. Odpočet čerpané dovolené od nároku, a tedy úprava zůstatku se provádí v rámci Přechodu do dalšího měsíce.

3.4.5. Personalistika – Údaje o zaměstnancích – 5. (3.) list Osobní karty – DPP a DPČ

Dohoda o provedení práce ani dohoda o pracovní činnosti **negenerují nárok na dovolenou** a ani nezvyšují nárok na dovolenou pro pracovní poměr na základě pracovní smlouvy u téhož zaměstnavatele.

3.5. Možnosti „ručního“ zadání hodnot dovolené

Pokud Vám nevyhovují automatické výpočty nároku na dovolenou a jejího zůstatku počítané programem, např. pokud náš algoritmus výpočtu nezohledňuje dostatečně Vaši konkrétní situaci nestejnomyšlného rozvržení směn, máte možnost zadat hodnoty nároku a zůstatku dovolené pro jednotlivé zaměstnance v jednotlivých měsících do programu Kalkul[®] 3 ručně. Tato ruční zadání nároku a zůstatku dovolené se však neprovádějí v Personalistice, ale v katalogu **Číselníky – Personalistické – Časové změny hodnot**.

Jde spíše o shrnutí informací z předcházející podkapitolky, ale pro svůj význam uvedu tyto informace uceleně znovu. Do výpočtů vstupují a do sestav a výplatních pásek se tisknou hodnoty dovolených z Personalistiky nebo přednostně, jsou-li zadány, hodnoty záznamů Časových změn hodnot.

Hodnoty **dovolené převedené z minulého roku** a hodnoty **dodatkové dovolené** lze v Personalistice libovolně měnit a tyto zadané hodnoty jsou stabilní (do konce roku nebo další ruční změny). Pro výpočty zůstatku dovolené a do sestav se **vždy zohledňují tyto hodnoty aktuálně zadané v Personalistice** (hodnoty dovolené převedené z minulého roku a dodatkové dovolené nemusejí a nemohou být zadány nikde jinde).

Hodnoty **nároku na dovolenou** a hodnoty **zůstatku dovolené** v **Personalistice** se minimálně jednou měsíčně v rámci Přechodu do dalšího měsíce a případně po provedení příkazu Výpočet nároku na dovolenou **přepisují automaticky vypočtenými aktuálními hodnotami**. Jejich **ruční změna zde** je sice možná, ale projeví se **pouze omezeně pro aktuální tisk**, nemá trvalý význam pro tisk a nemá **žádný význam pro automatický výpočet**.

Hodnoty **nároku na dovolenou** a hodnoty **zůstatku dovolené** lze **změnit ručně stabilně** pouze pomocí zadání časových změn těchto hodnot v katalogu **Číselníky – Personalistické – Časové změny hodnot**.

– **Příklad z počátku kapitoly:** Zaměstnanec A má nárok na 120 hodin tj. 20 dnů dovolené, zůstatek dovolené je pak ovlivněn ještě čerpáním dovolené v jednotlivých měsících. Vy mu ale po únoru chcete dát **nárok na dovolenou** v širším rozsahu 123 hodin tj. 20,5 dnů (aby to bylo spravedlivé a protože máte možnost odchýlit se ve prospěch zaměstnance).

1. Vytvoříte **jeden záznam časové změny** hodnoty pro proměnnou **DOVNARHOD** z databáze **PRACOVNI** s datem **1. 2. 2021** a hodnotou 123,000 a

2. **druhý záznam** pro proměnnou **DOV_NAR** z databáze **PRACOVNI** s datem **1. 2. 2021** a hodnotou 20,500.
3. Pro **zůstatek dovolené pak každý měsíc**, kdy tento zaměstnanec bude čerpat dovolenou, vytvoříte **dva záznamy** pro proměnné **DOVZUSHOD** a **DOV_ZUS** z databáze **PRACOVNI** s **datem k prvnímu dni daného měsíce**, kde uvedete zůstatek nároku na dovolenou zaměstnance A v hodinách a ve dnech (tedy sám/sama správně sečtete Vámi stanovený nárok na dovolenou, počet hodin/dnů dovolené z minulého roku a dodatkové dovolené a odečtete celkové čerpané hodiny/dny dovolené v tomto roce).

Na závěr dodávám upozornění, abyste nezapomněli, že jakmile jednou pro zaměstnance zadáte jakoukoli časovou změnu hodnoty určité proměnné, bude mít tato (od stanoveného datumu) vždy přednost před hodnotou v Personalistice, a to i v následujících letech. Pokud tedy v budoucnu budete chtít, aby byly zase brány do výpočtů a tisků hodnoty z Personalistiky, musíte smazat všechny záznamy časových změn dotčené proměnné pro daného zaměstnance (s datem historickým či aktuálním).

3.6. Příkaz Výpočet nároku na dovolenou a protokoly k němu

Jak již bylo napsáno v úvodu této kapitoly je třeba **každý měsíc provést kompletní výpočet nároku na dovolenou** (už nestačí pouze odečíst čerpané dny od zůstatku dovolené, jak tomu bylo dříve) na základě nově zadaných mzdových hodnot a výpočtů pro daný měsíc. K tomu slouží nový příkaz v Kalkul[®] 3, který najdete ve **Zpracování – Výpočet nároku na dovolenou**.

A ještě jednou tedy zdůrazňuji, že bude třeba **upravit postup práce při počítání mezd**, a to tak, že **po** zanesení všech údajů a **výpočtu mezd pro daný měsíc v Mzdy – Měsíční položky** bude nezbytné provést **příkaz Zpracování – Výpočtu nároku na dovolenou** s následným automatickým vložením hodnot do Personalistiky a teprve **potom** přistoupit k **tisku sestav a výplatních pásek**. Opět ještě jenou: v rámci Přechodu do nového měsíce se sice tento příkaz automaticky aktivuje, ale pro účely tisku sestav je vlastně tento přechodový výpočet nároku na dovolenou „o měsíc zpět“.

To je vše, **provedení jednoho příkazu měsíčně navíc**, který všem zaměstnancům vypočítá a naplní hodnoty pro dovolené v Personalistice. Ze své podstaty je **možné příkaz provádět opakovaně** v jednom měsíci, resp. měl by být proveden po každé změně v hodnotách či výpočtech měsíčních položek mezd. **Vždy se vše znovu počítá** z hodnot mzdových položek/mzdových listů **za celý rok**, takže se nemusíte bát žádných nesrovnalostí jako např. dvojího odečtu čerpané dovolené atd.

3.6.1. Protokoly k výpočtu nároku na dovolenou

Není žádnou povinností dokládat mezivýpočty či uchovávat záznamy o způsobu výpočtu nároku na dovolenou. Vzhledem k složitosti výpočtu a určité nepřehlednosti jednotky hodin jako určující jednotky pro dovolenou jsme se ale rozhodli, že v programu v rámci výpočtu vytvoříme dva různé protokoly. Protokoly se tedy nikde neodevzdávají, ale **slouží jako pomůcka** pro personalisty při ověřování si správnosti výpočtu nároku na dovolenou, vysvětlení konkrétního nároku zaměstnancům a zejména ke stanovení skutečného nároku na dovolenou v případech, kde je třeba ho znát (bude uvedeno v dále).

Ve **Zpracování** vyberete příkaz **Výpočet nároku na dovolenou** a objeví se dotaz **Provést zápis do personalistiky?**, po jehož zodpovězení (výběru **Ano/Ne**) se provede **výpočet a hodnoty jsou uloženy** buďto do pomocných proměnných výpočtu nebo i přímo do Personalistiky.

3.6.1.1. Informativní protokol

Zvolíte-li na dotaz **Provést zápis do personalistiky?** odpověď **Ne**, nabídne se možnost Zobrazit informativní protokol, který si můžete vytisknout. Protokol obsahuje **pro každého zaměstnance** uvedeného **Příjmením, Jménem a Osobním číslem** hodnoty **Skutečného nároku, Předokládaného nároku a Celkového nároku** pouze v **hodinách** a hodnoty **plně a limitně odpracovaných týdnů** (nikoli hodin či dnů). Tento protokol je více stručný a s obsahem odpracovaných týdnů je určen spíše jako pomůcka pro výpočty a mezivýpočty personalisty.

Řádek protokolu pro zaměstnance A z příkladu vypadá v únoru takto:

Pan A Jan (11) Skut.nárok: 18,46 Před.nárok: 101,54 Celk.nárok: 120,00 Pln.odpr.: 8,429 Lim.odpr.: 0,00

3.6.1.2. Protokol po zápisu

Zvolíte-li na dotaz **Provést zápis do personalistiky?** odpověď **Ano**, zobrazí se informace **Proveden zápis** a další dotaz **Mám vytisknout protokol?**, kde po odpovědi **Ano** se nabídne **Výběr zaměstnanců**, pro které má být protokol vytištěn, a možnost vepsání **Nadpisu sestavy**.

Protokol o zápisu obsahuje **sloupce Osobní číslo a Zaměstnanec** (Příjmení a Jméno) a sloupce **Skutečný nárok, Předpokládaný nárok, Neomluvené absence a Čerpání dovolené** pouze v **hodinách** a sloupce **Nárok na dovolenou, Dovolená z minulého roku, Dodatková dovolenou a Zůstatek dovolené v hodinách i ve dnech** (dny opět i zde pouze informativně, hodiny závazně).

Sloupce jdou za sebou více méně tak, jak se s nimi počítá:

$$\text{Skute} + \text{Předp} = \text{Nárok} \text{ a } \text{Nárok} + \text{Z Min} + \text{Dodat} - \text{Čerpa} - \text{Neoml} = \text{Zůstatek}$$

Tento protokol je podrobný a může být určen i pro kontrolu úřadem nebo vysvětlování zůstatku dovolené zaměstnanci, jelikož sloupce Zůsta (/h i /d) souhlasí s údaji na výplatní páse přímo a ostatní sloupce korelují s výplatní páskou výpočtem.

Protokol po zápisu z příkladu bude mít implicitní nadpis **NÁROK NA DOVOLENOU 2/2021** a jeho řádek pro zaměstnance A bude vypadat takto:

Os.č.	Zaměstnanec	SkNár/h	PřNár/h	NeoAbs/h	ČerDo/h	Nárok/h	Nárok/d	Z min/h	Z min/d	Dodat/h	Dodat/d	Zůsta/h	Zůsta/d
11	Pan A Jan	18,46	101,54	0,00	0,00	120,00	20,000	0,00	0,000	0,00	0,000	120,00	20,000

3.6.2. Proplacení nevyčerpané dovolené a řádná dovolená po mateřské dovolené

Jsou případy, kdy je třeba **použít Výpočet nároku na dovolenou pro daný měsíc dvakrát**, protože **první** výpočet slouží **jako pomůcka** pro stanovení hodnot některých mzdových položek a až **druhý** výpočet nároku na dovolenou je **konečný** pro daný měsíc.

Takovými případy jsou ukončení pracovního poměru zaměstnance a proplacení mu nevyčerpané dovolené nebo čerpání řádné dovolené zaměstnankyní/zaměstnancem po konci mateřské/otcovské dovolené před nástupem na rodičovskou dovolenou.

3.6.2.1. Proplacení nevyčerpané dovolené

Při **ukončení pracovního poměru** zaměstnance a dohodě o **proplacení mu nevyčerpané dovolené** je třeba **nejprve** v Měsíčních položkách Mezd **zadat** všechny ostatní položky toho měsíce a **vypočítat mzdu** za daný měsíc. **Poté** se nechá proběhnout příkaz **Výpočet nároku na dovolenou včetně zápisu do Personalistiky a tisku protokolu**, kde najdete skutečný nárok na dovolenou, který zaokrouhlíte na celé hodiny nahoru a považujete ho za celkový nárok zaměstnance za daný rok a z toho snadno vypočtete zůstatek dovolené. Pokud máte již u zaměstnance v Personalistice zadáno datum ukončení (a je v tomto měsíci), pak toto se při výpočtu zohledňuje a předpokládaný nárok bude nulový, **skutečný nárok** bude (po zaokrouhlení) **souhlasit s celkovým nárokem** a výpočet **zůstatku dovolené** na protokolu souhlasí s **počtem hodin k proplacení**. Můžete tedy **vytvořit** mzdovou položku **MzP 223 proplacení dovolené**, do níž zadáte hodiny zůstatku, které se proplatí průměrem pro náhrady. Díky provedení zápisu zůstatku dovolené do Personalistiky se nebude hlásit přečerpaní dovolené při zadání této položky. **Poté** se provede **příkaz Výpočet nároku na dovolenou včetně zápisu do Personalistiky a tisku protokolu znovu** a zůstatek dovolené daného zaměstnance již bude nulový.

3.6.2.2. Čerpání řádné dovolené po mateřské dovolené

Když **zaměstnankyně** (pro zkrácení vynechám v textu zmiňování zaměstnance a otcovské) požádá, že chce **po ukončení mateřské dovolené před nástupem na rodičovskou dovolenou vyčerpat řádnou dovolenou**, musí jí to být umožněno. Problém je, že čerpání mateřské dovolené generuje nárok na dovolenou (= považuje se za dobu plně odpracovanou pro nárok na dovolenou), čerpání řádné dovolené taktéž a čerpání rodičovské dovolené limitně také (při splnění podmínek). Abychom tedy věděli, kolik vlastně nároku na dovolenou zaměstnankyně má, musí se v měsíci, kdy končí čerpání řádné dovolené (nikoli konec mateřské dovolené, ale až konec čerpání té řádné dovolené poté) provést dvojí výpočet nároku. **Nejprve** je třeba v Měsíčních položkách Mezd **zadat MzP 221 řádná dovolená a MzP 111 mateřská dovolená (po prorození)**, byla-li v témže měsíci ještě čerpána, a **vypočítat mzdu** za daný měsíc. **Poté** se nechá proběhnout příkaz **Výpočet nároku na dovolenou včetně zápisu do Personalistiky a tisku protokolu**, kde najdete skutečný nárok a případně i předpokládaný nárok (při splnění podmínek pro započítání rodičovské dovolené do odpracovaných hodin) a výpočet **zůstatku dovolené** na protokolu by měl souhlasit s **počtem hodin, které může zaměstnankyně čerpat**. O tyto hodiny můžete prodloužit již zadanou **MzP 221 řádná dovolená**. Díky provedení zápisu zůstatku dovolené do Personalistiky se nebude hlásit přečerpaní dovolené při úpravě této položky. **Poté** se provede **příkaz Výpočet nároku na dovolenou včetně zápisu do Personalistiky a tisku protokolu znovu** a zůstatek dovolené dané zaměstnankyně již bude nulový nebo bude odpovídat zůstatku, který nebylo možné vyčerpat tento měsíc a zůstává do dalšího měsíce. V dalším měsíci by pak opakované výpočty neměly již generovat další nárok na dovolenou (uvedený regres se po druhém přepočtu stává bezvýznamným pro naše potřeby).

3.7. Režimy výpočtu nároku na dovolenou a úpravy ve mzdových položkách

Výpočet nároku na dovolenou se nese v duchu neustálého přepočítávání týdnů na hodiny a hodin na týdny. Odpracované hodiny se pomocí týdenního úvazku přepočítávají na týdny. Celková výměra dovolené se pomocí týdenního úvazku přepočítává z týdnů na hodiny. A to vše je zkomplikováno tím, že týdnů v roce není celé číslo (rok má 52 týdnů a navrch 1 nebo 2 dny), ale musí se dodržovat fikce, že je to celé číslo, ale jen tam, kde toto nesmyslné pravidlo nevede k nesmyslným výsledkům. Tam, kde toto nesmyslné pravidlo vede k nesmyslným výsledkům, se fikce na část výpočtu musí ignorovat a zapojit se až na jeho konci určitým ponížením vypočítaného výsledku.

Dále se budu věnovat tomuto zaokrouhlení a jeho úpravě v programu Kalkul[®] 3. Zokrouhlení je sice poslední část výpočtu, ale zařadím ji na počátek výkladu, protože je pro oba režimy stejně pojaté a důležité. Poté podrobně rozeberu dva režimy výpočtu nároku na dovolenou – implicitní a ovlivnitelný a nakonec uvedu výčet mzdových položek a proměnných mzdových listů, které vstupují do plně a limitně odpracovaných dob.

3.7.1. Zaokrouhlování na celé týdny za rok

Problémy zaokrouhlování a způsob jejich řešení v programu ukážu nejlépe na příkladu. Vezmeme příklad ze začátku kapitoly a z něj zaměstnance Pana B, kterému se v průběhu roku mění úvazek, a Pana C, který odpracoval hodiny navíc. Výpočet nároku na dovolenou uvedený v příkladu se zdá na první pohled v pořádku a asi by prošel i inspekci, protože vzniklá nesprávnost je zde ve prospěch zaměstnance. Kdyby ale měl Pan B změnu úvazku v jiném měsíci, ukázaly by se problémy všeobecného zaokrouhlování na celé týdny hned. Dále budu pro zjednodušení uvádět zaokrouhlování na 3 desetinná místa, což je únosná chyba výpočtu, ale Kalkul[®] 3 provádí všechny výpočty a mezivýpočty bez zaokrouhlování, to se případně uplatní až na výsledek. Také je třeba poznamenat, že počty týdnů se berou včetně svátků (tedy s fikcí, že svátky se proplácí a vnímají se jako odpracovaná doba, resp. pracovní dny).

Problém při zaokrouhlení na celé týdny:

Únor (v nepřestupném roce) je jediný měsíc, který má přesný počet týdnů, tedy přesně 4,000 týdnů, měsíce s 31 dny mají 4,429 týdnů a měsíce s 30 dny 4,285 týdnů. Počet týdnů v roce je 52,143.

Pan B má celý rok úvazek 30 hodin týdně, tj. 6 hodin denně a v únoru se toto změní na 40 hodin týdně, tj. 8 hodin denně. Tedy odpracuje 4,000 týdnů v úvazku 40,00 hodin a 48,143 týdnů v úvazku 30 hodin. Výpočet, kdy počítám rovnou zaokrouhleně, s počtem týdnů v roce 52 a týdny v únoru 4 a po zbytek roku 48 vede k výsledku 124 hodin. Počet týdnů nám hezky souhlasí $4 + 48 = 52$.

Pan B (únor): $4 \cdot 40 \cdot 4/52 + 48 \cdot 30 \cdot 4/52 = 12,308 + 110,769 = 123,077$, po zaokrouhlení 124 hodin

Pokud by měl Pan B změnu úvazku v březnu, pak by odpracoval 4,429 týdnů v úvazku 40,00 hodin a za zbytek roku 47,714 týdnů v úvazku 30 hodin. **Pokud rovnou zaokrouhlíme na 4 týdny v úvazku 40,00 hodin a 47 týdnů v úvazku 30 hodin, pak vidíme, že nám zde ve výpočtu chybí jeden odpracovaný týden $4 + 47 = 51$.** Celková dovolená tedy bude nižší o 3 hodiny (půl dne při úvazku 6 hodin denně) než mu správně náleží, což je nepřijatelné.

Pan B (březen): $4 \cdot 40 \cdot 4/52 + 47 \cdot 30 \cdot 4/52 = 12,308 + 108,462 = 120,770$, po zaokrouhlení 121 hodin

Proto je zaokrouhlování nesprávné a tento nesmysl ve znění zákona se musí dohánět složitou úvahou vedoucí k početní vychytávce se snahou o zachování proporcionality a spravedlnosti a neobraní zaměstnance o nic, co mu náleží, ačkoli k tomu hloupě vymyšlená a napsaná ustanovení zákona směřují. Řešení tohoto problému nenajdete v zákoně, ale nabízí ho s odborníci a literatura

Možná řešení problému a rozdíl výsledků:

1. Nezaokrouhlovat by hodně problémů vyřešilo, bohužel to **není přípustné dle znění zákona**. Kdyby byl nárok na dovolenou automaticky počítán z nezaokrouhleného počtu odpracovaných týdnů, z výměry dovolené na rok a nezaokrouhleného počtu kalendářních týdnů v roce, pak by byl princip výpočtu mnohem jasnější a výpočet jednodušší. Vzhledem k tomu, že výměra dovolené a počet kalendářních týdnů v roce jsou pro daný rok stabilní čísla a přesný počet odpracovaných týdnů je objektivně zjistitelný, byl by takto stanovený výpočet mnohem **spravedlivější a bez nejasností**. Vlatsně by ani ta volba týdnů jako základní jednotky nebyl problém, kdyby se do toho nezamotalo tak hloupě stanovené zaokrouhlování. Navíc odstranění zaokrouhlování by bylo jednoznačně **ve prospěch zaměstnance**, neboť by se mu počítala celá odpracovaná doba i za části týdne.

Pan B (únor): $4 \cdot 40 \cdot 4/52,143 + 48,143 \cdot 30 \cdot 4/52,143 = 12,374 + 110,795 = 123,068$, po zaokr. 124 hodin

Pan B (březen): $4,429 \cdot 40 \cdot 4/52,143 + 47,714 \cdot 30 \cdot 4/52,143 = 13,589 + 109,808 = 123,397$, po zaokr. 124 hodin

2. **Mezivýpočty nijak nezaokrouhlovat a pro poslední období, které se počítá, uplatnit ponížení na výsledek celkový (zaokrouhlený dolů) počet týdnů** je asi z hlediska znění zákona a principu výpočtu nej-
správnější. Zde je pak ale ještě nejasnost v tom, zda se má počítat na nezaokrouhlený počet kalendář-
ních týdnů nebo pracovních týdnů.

2.1. Pro **nezaokrouhlený počet kalendářních týdnů** hovoří fakt, že tento je **pro všechny případy stejný** bez ohledu na to, kolik dní v týdnu pracují (počet kalendářních dnů trvání zaměstnání v daném roce dělený sedmi, tedy pro celý rok $365/7 = 52,142857$ **periodických**). Tento počet kalendářních týdnů je stabilní a nepodléhá pracovněprávním volbám jako ne/proplácení svátků (ne/považování svátků za pracovní či odpracované dny) či počtu dnů v týdnu, po které zaměstnanec pracuje.

2.2. Počítání s **nezaokrouhleným počtem pracovních týdnů** se zas jeví správnější, když už od počátku výpočtu vycházíme čistě z odpracovaných hodin bez přepočtu na týdny, proti pak hovoří to, že počet pracovních týdnů v roce **je různý (individuální)** podle toho, kolik dnů v týdnu zaměstnanec pracuje a jaký je zrovna rok. Obecný výpočet plného počtu pracovních hodin v roce je počet pracovních dnů daného zaměstnance v daném roce (včetně nebo bez svátků) násobený počtem odpracovaných hodin denně. Při různých směnách se samozřejmě tento vzorec komplikuje a vychází se z průměru za vyrovnávací období nebo z prostého vysčítání hodin z harmonogramu směn.

Uvedu dále příklady pro ukázkou: Pro zaměstnance, který pracuje **5 dní v týnu 8 hodin denně** (týdení úvazek 40 hodin), je **při fikci proplácení svátků** plný počet odpracovaných hodin za rok $5*8*52 + 1*8$ (52 týdnů a jeden pracovní den) = 2088 hodin, a tady $2088/40 = 52,2$. Pokud by ale zaměstnanec pracoval **4 dny v týnu 8 hodin denně** (týdenní úvazek 32 hodin, nepracuje ve středu, což se v Kalkul[®] 3 ošetří vytvořením speciálního kalendáře v katalogu), pak je při fikci proplácení svátků jeho plný počet odpracovaných hodin za rok $4*8*52 + 1*8 = 1672$ (pokud rok nezačíná středou), a tady $1672/32 = 52,25$. **Nebo** v tomto případě dokonce, pokud rok začíná (a končí) středou, pak výpočet plného počtu odpracovaných hodin je $4*8*52 = 1664$ (bez toho jednoho pracovního dne navíc, středa je volný den), a tady $1664/32 = 52$. **Bez proplácení svátků** je pak při odpracování **5 dnů v týnu 8 hodin denně** (týdení úvazek 40 hodin) v roce 2021 plný počet odpracovaných hodin $251*8 = 2008$, a tady $2008/40 = 50,2$.

Plný počet pracovních týdnů v roce je úzce spjat s každým rokem a zaměstnancem, čímž koresponduje s pracovněprávní realitou. Také zde nedochází k mísení kalendářních a pracovních týdnů, jako tomu je u počítání s kalendářními týdny, a z teoretického hlediska by bylo pro výpočty dovolené možná správnější používat právě počet pracovních týdnů. Výpočet s kalendářními týdny je však jednodušší, rozdíl obou výpočtů bývají max 1 hodina dovolené, přičemž lépe pro zaměstnance obvykle vyjde výpočet s kalendářními týdny, takže v praxi se asi bude počítat více s tímto.

2.3. **Ponížení**, o které je třeba upravit výsledek, se vždy vztahuje ke konkrétnímu případu a úzce souvisí se způsobem výpočtu, který jsme zvolili. Obecně jde o to, že zvolíme způsob výpočtu a stanovíme přesně celkový počet týdnů pracovních týdnů zaměstnance v daném roce (nepracuje-li celý rok, bude to číslo nižší než 52 a je to v pořádku). **Desetiný rozvoj stanoveného celkového počtu týdnů** (vše, co je za desetinnou čárkou) **a poslední týdenní úvazek zaměstnance v daném roce**, jsou pak hodnoty, se kterými počítáme ponížení výsledku. Tímto ponížením korigujeme fikci 52 týdnů v roce, kterou stále používáme ve jmenovateci výpočtu. Trvá-li zaměstnání po celý rok, tedy 52,143 týdnů, uplatní se na konci výpočtu ponížení o 0,143 týdnů. Pokud zaměstnanec odpracuje víc, jako pan C, který odpracoval, 53,476 týdnů, uplatní se na konci ponížení o 0,476 týdnů. Pokud by zaměstnání trvalo jen v prvním kvartále, tedy 12,857 týdnů, pak se uplatní ponížení při výpočtu o 0,857 týdnů. Vždy tak, aby celková doba zaměstnání v daném kalendářním roce měla celý počet týdnů.

Příklady a ukázky počítání s ponížením výsledku z důvodu zohlednění zaokrouhlení na celé týdny:

Pan B (únor): $4*40*4/52 + 48,143*30*4/52 - 0,143*30*4/52 = 12,308 + 111,099 - 0,330 = 123,077$, po zaokrouhlení 124 hodin

Pan B (březen): $4,429*40*4/52 + 47,714*30*4/52 - 0,143*30*4/52 = 13,626 + 110,110 - 0,330 = 123,407$, po zaokrouhlení 124 hodin

A Kalkul[®] 3 počítá bez zaokrouhlení mezivýpočtů:

Pan B (únor): $(28/7)*40*4/52 + (337/7)*30*4/52 - (1/7)*30*4/52 = 123,076923\dots$, po zaokrouhlení 124 hodin

Příklady výpočtů pro pana C

Při **zaokrouhlení od počátku**, které je nesprávné, jak jsme si ukázali, byt tak nepůsobí hned:

Pan C (zaokrouhleně): $53 \cdot 30 \cdot 4/52 = 122,308$ po zaokrouhlení 123 hodin

Při **žádném zaokrouhlení**, které je nedovolené dle zěnní zákona:

Pan C (zaokrouhleně): $53,476 \cdot 30 \cdot 4/52,143 = 123,068$ po zaokrouhlení 124 hodin

Při přepočítávání **na kalendářní týdny** odpracoval pan C 53,476 týdnů, do výpočtu zahrneme i ponížení:

Pan C (kalendářně): $5,333 \cdot 30 \cdot 4/52$ (únor) + $48,143 \cdot 30 \cdot 4/52$ (zbytek roku) – $0,476 \cdot 30 \cdot 4/52$ (ponížení) = $12,308 + 111,099 - 1,099 = 122,308$ po zaokrouhlení 123 hodin

Při počítání **z odpracovaných hodin** (bez přepočtu na týdny) s výpočtem **podle pracovních týdnů** v roce odpracoval pan C 53,533 týdnů. Ponížení je o 0,533 týdnů, což je po přepočtu 16 hodin:

Pan C (pracovně) $1566 \cdot 4/52$ (běžně odpracované hodiny za celý rok) + $40 \cdot 4/52$ (navíc odpracované hodiny v únoru) - $16 \cdot 4/52$ (ponížení) = $120,462 + 3,077 - 1,231 = 122,308$ po zaokrouhlení 123 hodin

V tomto příkladu dá nejvyšší hodnotu dovolené způsob výpočtu bez zaokrouhlení, ale ten není možné použít. U principu výpočtu se okamžitým zaokrouhlením jsme si u předchozího příkladu ukázali, že je principiálně špatně, protože může vést k celkovému ponížení odpracovaných týdnů a rozdíl nároku na dovolenou je pak několik hodin (zde 3 hodiny). Správné tedy je použít způsob výpočtu s konečným ponížením. Při správném postupu a s fikcí proplácení svátků u způsobu podle kalendářních a pracovních týdnů matematicky dojdeme ke stejným výsledkům. Při přepočtu odpracovaných hodin na kalendářní týdny (40 navíc odpracovaných hodin) se tak trochu „sčítají hrušky s jablky“, což u odpracovaných týdnů odpadá. Konečný výsledek všech způsobů se liší max o 1 hodinu dovolené (a to i kdyby pracovní doba byla 40 hodin týdně a výměra dovolené 8 týdnů), což se zdá jako malá chyba. Ale i 1 hodina dovolené může hrát roli v tom, zda si zaměstnanec může vybrat půl dne dovolené kdykoli během roku, nebo bude muset čekat na poslední vybíranou dovolenou v roce, kdy si tedy bude moci vybrat pár hodin nad rámec půlsměň.

3.7.2. Implicitní a ovlivnitelný režim výpočtu

V **Kalkul[®] 3** jsme se z výše uvedeného přiklonili ke způsobu **výpočtu dle kalendářních týdnů pro implicitní režim** výpočtu a ke **způsobu výpočtu dle pracovních týdnů pro ovlivnitelný režim** výpočtu, resp. zde používáme určitý kombinovaný režim, což vysvětlím v zápětí.

V reálu mají výpočty celkového nároku na dovolenou za kalendářní rok v průběhu daného roku dvě části – **skutečný a předpokládaný nárok**. **Skutečný nárok** počítaný s reálnými daty za uběhlou dobu je ten, který má v **Kalkul[®] 3** zmíněné **dva režimy výpočtu** – implicitní dle kalendářních týdnů nebo ovlivnitelný dle odpracovaných hodin. **Předpokládaný nárok je u obou režimů** výpočtu (implicitního i ovlivnitelného) **kalendářně počítaný** za plně zbývajících období. V prosinci (případně v měsíci, kdy dojde k ukončení zaměstnání) je pak skutečný nárok roven celkovému nároku a předpokládaný nárok je nulový.

Zohlednění zaokrouhlení na celé týdny musíme udělat **u obou**. U **skutečného nároku** je vždy počítáno s **ponížením za uplynulé období**, protože kdyby zaměstnanec odešel k poslednímu dni měsíce, musí skutečný nárok odpovídat výslednému nároku. Při počítání **předpokládaného nároku** je pak ponížení skutečného nároku připočítáno k předpokládanému nároku a tento je upraven o výsledné **ponížení za celý rok**.

U **předpokládaného nároku** jsme dále zohlednili specifickou situaci, kdy je zaměstnankyně na **mateřské dovolené**, tedy má v **Kalkul[®] 3** v Personalistice na druhém listě Osobní karty vyplněné datum Nástupu do mimovidenčního stavu, důvod vynětí 5 a prázdné datum Návratu. Tehdy se do předpokládaného nároku na dovolenou **nezapočítává celý zbytek roku** jako plně odpracovaný, ale **jen rozsah zbytku mateřské dovolené a maximálně 20 dalších týdnů** (limit započítání rodičovské dovolené). Důvodem tohoto specifického zohlednění je fakt, že obvykle po mateřské dovolené začne zaměstnankyně čerpat rodičovskou dovolenou nebo řádnou dovolenou a poté hned rodičovskou dovolenou, která je dlouhodobá (v řádu let), ale maximum odpracovaných dob pro dovolenou, které se z ní dá započítat je 20 týdnů. Nárok na dovolenou v roce čerpání mateřské je tedy často nižší než obecný nárok, což jsme se rozhodli zohlednit i v předpokladu. Samozřejmě, pokud zaměstnankyně nastoupí po mateřské dovolené zpět do práce, předpokládaný nárok na dovolenou se začne zase počítat plně. Více k tomuto tématu bylo také napsáno v na konci předchozí podkapitolky o příkazu Výpočet nároku an dovolenou.

Implicitní režim výpočtu přepočítává **kalendářní dny ze mzdových položek** vydělením **7 na kalendářní týdny** plně a limitně odpracované a z těchto týdnů pak zkoumá podmínky rozsahu nároku na dovolenou a určí výsledný počet týdnů pro nárok. Tento pak **pomocí týdenního úvazku** přepočítává na výsledné **odpracované hodiny**. Tyto potom **násobí plnou výměrou týdnů dovolené a dělí fikcí počtu týdnů v roce 52**. Výsledek se **poníží o přebytek nad celé týdny a zaokrouhlí na celé hodiny nahoru**.

Ovlivnitelný režim výpočtu pak přepočítává **odpracované hodiny z proměnných mzdových listů** pomocí týdenního úvazku na odpracované týdny a z těchto týdnů pak zkoumá podmínky rozsahu nároku na dovolenou a určí výsledný počet týdnů pro nárok. Tento pak pomocí týdenního úvazku přepočítává zpět na odpracované hodiny. Tyto potom **násobí plnou výměrou týdnů dovolené a dělí fikcí počtu týdnů v roce 52**. Výsledek se **poníží o přebytek nad celé týdny a zaokrouhlí na celé hodiny nahoru**.

Samozřejmě, že při všech přepočtech pomocí týdenního (denního) úvazku, se **zohledňují** případné **zadané časové změny hodnot** týdenního a denního úvazku v různých měsících.

Podmínky, které se zkoumají pro výpočet jsou **počty týdnů plně odpracovaných dob**. Při **méně než 4** plně odpracovaných týdnech **nevzniká vůbec nárok na dovolenou**. Při **méně než 12** (a nejméně 4) plně odpracovaných týdnech vzniká **nárok na dovolenou pouze za plně odpracované doby**. **Od 12** plně odpracovaných týdnů vzniká **nárok na dovolenou i za limitně odpracované týdny**, avšak za tyto **do maximální výše 20 týdnů**.

Doby považované za **plně odpracované** pro účely dovolené jsou doby **skutečně odpracované** (kromě práce přesčas), doby **čerpání dovolené, mateřské a otcovské dovolené a důležité překážky v práci** (zjednodušeně řečeno, nechám na Vašem samostudiu).

Doby považované za **limitně odpracované** jsou doby **pracovní neschopnosti, karantény a nemoci** (mimo pracovní úrazy a nemoci z povolání), **rodičovské dovolené a jiné překážky v práci**.

Specifická je **práce přesčas**, která sice je dobou **reálně odpracovanou**, avšak **pro účely dovolené se považuje za dobu vůbec neodpracovanou**. V Kalkul[®] 3 přesčasy automaticky navyšují odpracované hodiny, takže je nezbytné je pro účely dovolené odečítat.

Doby považované za **neodpracované** jsou **neplacená absence z nedůležitých důvodů a neomluvená absence**.

Neomluvená absence dokonce zakládá možnost **krácení dovolené**, a to v rozsahu **1 hodina dovolené za 1 hodinu absence** s tím, že zaměstnanci musí zbýt alespoň 2 týdny dovolené. Tedy krácení dovolené je v menším rozsahu než tomu bylo ve staré úpravě. Krácení celkového nároku na dovolenou o neomluvenou absenci je automatickou **součástí obou režimů výpočtu**. Neomluvená absence je proto i zvláštním **sloupcem na Protokolu** o výpočtu dovolených.

3.7.3. Mzdové položky a proměnné mzdových listů a odpracované doby pro dovolenou

Určení odpracovaných dob pro **implicitní režim** výpočtu vychází z **kalendářních dnů mzdových položek**. Toto je předprogramováno a **nelze to uživatelsky ovlivnit**. Určení odpracovaných dob pro **ovlivnitelný režim** výpočtu vychází z **proměnných mzdových listů**, které naplňují **pracovní hodiny mzdových položek**. Proměnné mzdových listů **lze** u mzdových položek **uživatelsky ovlivnit** (vymazat či doplnit) a takto lze upravit, které mzdové položky a jak (zda navyšují či poníží plně či limitně odpracované doby) vstupují do výpočtu nároku na dovolenou. **Při implicitním nastavení** mzdových položek (po provedení Doplnění číselníků včetně Aktualizace a Doplnění číselníku druhů mezd) **se kryje** naše zařazení mzdových položek do jednotlivých odpracovaných kategorií s nastavením naplňování proměnných mzdových listů. Z tohoto důvodu zde uvedu vše jen jednou dohromady pro oba režimy výpočtu, ale zdůrazňuji, že změnou mzdové položky změníte jen vstupy ovlivnitelného režimu (nikdy implicitního).

Pro účely výpočtu dovolené byly vytvořeny dvě **nové proměnné** Mzdového listu, proměnná **DOVODPPLN** pro určení plně odpracovaných dob a proměnná **DOVODPLIM** pro určení limitně odpracovaných dob. Tyto proměnné **využívají pracovní hodiny dané mzdové položky**. U mzdových položek **MzP 207 a od 221 dále** jsou **ve sloupci Hodiny do MzL** naplněny pracovní hodiny a proměnné **DOVODPPLN** či **DOVODPLIM** naleznete tedy případně zde. U mzdových položek **MzP 020 až 131 a 211 až 217** jsou ve sloupci Hodiny do MzL naplněny z historických důvodů kalendářní hodiny, což vedlo k tomu, že jsme využili prázdný **sloupec Sazba do MzL** a tento nyní u uvedených mzdových položek naplňujeme pracovními hodinami. Proto také u těchto položek jsou proměnné **DOVODPPLN** či **DOVODPLIM** případně doplněny v tomto sloupci.

Plně odpracované doby

MzP **navyšující plně odpracované** doby – navyšují proměnnou (**plus**) **DOVODPPLN**

Absence považované za plně odpracované doby:

– nemoc z povolání, pracovní úraz	022, 026
– ošetřování člena rodiny	051, 122
– mateřská, otcovská	053, 111, 115
– čerpání dovolené	221, 222
– neplacené volno zákonné	112
– vojenské záležitosti, školení	252, 253, 254
– náhradní volno	207
– prostoje	234, 235
– překážky v práci	236, 239
– náhrady mzdy	240, 250

Skutečně odpracované doby:

– mzda za práci	411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 421 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 431
– svátek u hodinově odměňovaných	432

MzP **snižující plně odpracované** doby – snižují proměnnou (**mínus**) **DOVODPPLN**

Odpracované doby specifického charakteru:

– přesčasy	341, 342, 343, 344, 349
------------	-------------------------

Limitně odpracované doby

MzP **navyšující limitně odpracované** doby – navyšují proměnnou (**plus**) **DOVODPLIM**

Absence považované za limitně odpracované doby:

– neplacené volno povolené	113
– rodičovská dovolená	036
– pracovní neschopnost, karanténa	211, 213, 215, 217
– nemoc (děledobá)	020, 021, 023, 024, 025

Neodpracované doby

MzP určující neodpracované doby – žádný vliv na proměnné **DOVODPLN** a **DOVODPLIM**

Absence považované za neodpracované doby:

– neplacené volno omluvené	132
– neomluvená absence	131

Neomluvená absence

MzP **snižující nárok na dovolenou** – žádný vliv na proměnné **DOVODPLN** a **DOVODPLIM**

Absence považované za neodpracované doby:

– neplacené volno omluvené	132
– neomluvená absence	131

Speciální proměnné pro SPP1 a SPP2

Jak bylo zmíněno dříve, **souběžný pracovní poměr** nemá v Kalkul[®] 3 plný výpočet nároku na dovolenou a provádí se jen starší výpočet zůstatku odečtem čerpané dovolené od zadaného nároku. Avšak i toto je třeba vykazovat a počítat v hodinách, a to bylo upraveno i v Kalkul[®] 3. Pro **čerpání dovolené** v rámci SPP byly vytvořeny **nové proměnné** mzdového listu **DOVCERHO1** a **DOVCERHO2** a byly přidány do **sloupců SPP1 hodiny** a **SPP2 hodiny** mzdových položek dovolených **MzP 221, 222, 223**.

4. Mateřská, Otcovská, Rodičovská

V souvislosti s novými pravidly výpočtu nároku na dovolenou bylo také třeba udělat úpravy ve mzdových položkách určených pro mateřskou, otcovskou a rodičovskou dovolenou. Obecná pravidla těchto institutů se nezměnila, proto se nebudu věnovat teorii těchto institutů a uvedu jen úpravy MzP v Kalkul[®] 3.

Pro přehled těchto dovolených (MzP 036, 053, 111, 115) vznikla v Kalkul[®] 3 **nová sestava** v Sestavy – Mzdové - roční – Přehledy – **Přehled rodičovských dovolených**, kde je součet dnů uvedených dovolených pro jednotlivé zaměstnance za jednotlivé měsíce a celkem.

4.1. Rodičovská dovolená

Rodičovská dovolená má dlouhodobě jednu využívanou mzdovou položku, a tak tomu je i dále pouze s úpravami pro aktuální situaci.

MzP 036 rodičovská dovolená – existující položka, upravená v roce 2021

- u položky byl změněn zápis do proměnných mzdového listu
- první změnou je vymazání zápisu do proměnných vyloučených dob (pro ELDP), položka se dále zapisuje do proměnných dnů omluvené absence a hodin neplacené absence
- druhou změnou je zápis pro výpočet nároku na dovolenou (více v kapitole O dovolené)

4.2. Mateřská dovolená

V souvislosti s mateřskou dovolenou byly v Kalkul[®] 3 dosud tři nezrušené MzP. Dvě z nich byly historické, chápaly mateřskou dovolenou jako nemocenskou nepřítomnost a týkaly se spíše dávek podpory a jejich vyplácení přes zaměstnavatele, jedna modernější se týká samotné dovolené ve smyslu absence v zaměstnání. Jakékoliv dávky mateřské se již nevyplácejí přes zaměstnavatele, proto byly historické položky dávek zrušeny. Vzhledem k rozdílnému přístupu vyloučených dob u mateřské dovolené před porodem a po něm bylo nutné pro mateřskou zachovat v roce 2021 dvě různé mzdové položky. U obou položek jsou významné pouze doby trvání, naplnění korunami by mělo zůstat nulové.

MzP 052 vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství – historická položka, vzhledem k její dlouhodobé nadbytečnosti byla zrušena

MzP 053 mateřská dovolená (před porodem) – historicky se položka jmenovala Peněžitá pomoc v mateřství, jako taková byla již nadbytečná, avšak svým charakterem byl možné po úpravě položku využívat, proto byla pouze přejmenována a upravena

- u položky byl smazán zápis do proměnných hodin a dnů nemoci a nemocenských dávek do mzdových listů a bylo také zrušeno zohlednění pro nemocenskou nepřítomnost, nyní navyšuje pouze roční nepřítomnost
- položka se teď **zapisuje do proměnných mzdového listu dnů omluvené absence, hodin neplacené absence a do vyloučených dob** (pro ELDP)
- další změnou je zápis pro výpočet nároku na dovolenou (více v kapitole o dovolené)

MzP 111 mateřská dovolená (po porodu) – existující položka, drobně změněná oproti roku 2020

- u položky byl upraven název, přenosy do MzL zůstaly stejné
- položka se **zapisuje do proměnných mzdového listu dnů omluvené absence, hodin neplacené absence**, ale oproti MzP 053 se nezapisuje do vyloučených dob (pro ELDP)
- změnou je zápis pro výpočet nároku na dovolenou (více v kapitole o dovolené)

4.3. Otcovská dovolená

Doposud jsem pro zápis Otcovské dovolené doporučovala položku 036 Rodičovská dovolená, ale vzhledem k rozdílným přístupům pro výpočet nároku na dovolenou bylo nezbytné vytvořit pro tento institut novou samostatnou položku.

MzP 115 otcovská dovolená – zcela nová položka od roku 2021

- položka se **zapisuje do proměnných mzdového listu dnů omluvené absence, hodin neplacené absence a do vyloučených dob** (pro ELDP), obdobně jako upravená MzP 053
- stejně jako výše uvedené položky, v rámci zohlednění při výpočtu **navyšuje roční nepřítomnost a snižuje odpracované dny/hodiny**
- v položce se zadává rozsah datumů v rámci zpracovávaného měsíce, automaticky se pak spočítají kalendářní dny a hodiny, nepočítají se koruny, ty tůstavají nulové
- obsahuje také zápis pro výpočet nároku na dovolenou (více v kapitole o dovolené)

5. Stravovací benefity

Zaměstnavatel je dle § 236 zákoníku práce povinen umožnit zaměstnancům stravování, není nijak povinen zajistit zaměstnancům stravování, ale poskytuje-li tento benefit, dává mu k tomu právní systém rámec možných forem a daňových dopadů (zákoník práce, zákon o daních z příjmů a vyhláška 430/2001 Sb. o nákladech na závodní stravování).

V oblasti stravovacích benefitů poskytovaných zaměstnavatelem přibyla krom **dosavadních nepeněžních forem plnění** v § 6 odst. 9 písm. b) zákona o daních z příjmů v roce 2021 i **nová peněžní forma plnění** v podobě poskytnutí zaměstnanci finanční částky určené na stravování. Tento benefit zkráceně nazýváme **stravovací paušál** a v Kalkul[®] 3 byla pro něj vytvořena **nová mzdová položka 339** a její použití popíšu níže.

Peněžní a nepeněžní formy stravovacích benefitů jsou (při velkém zjednodušení problematiky) z hlediska daňových dopadů koncipovány jakoby opačně. Zatímco nepeněžní formy (**stravenky**, stravování na pracovišti) jsou **plně osvobozeny** od daně a odvodů pojistného **na straně zaměstnance**, ale **pro zaměstnavatele** jsou **daňově uznatelným nákladem jen do limitu**. Tak peněžní forma (**stravovací paušál**) je **osvobozen** od daně a odvodů pojistného **na straně zaměstnance pouze do limitu**, ale je **v plné výši daňově uznatelným nákladem pro zaměstnavatele**. Daňová ne/uznatelnost nákladů pro zaměstnavatele se v Kalkul[®] 3 projeví určeným Pohybem mzdové položky, tedy předepsaným způsobem zaúčtování při exportu do účetnictví Kalkul[®] 1, Kalkul[®] 2 a Kalkul[®] 5.

Uvedený **limit** je v obou případech stejný a jeho výše činí 70 % horní hranice stravného při trvání pracovní cesty 5 až 12 hodin podle § 176 odst. 1 písm. a) zákoníku práce, to je v roce 2021 **výše 75,60 Kč za den** (směnu).

Stravovací benefity jsou nyní trojí:

5.1. Stravování na pracovišti

Stravování na pracovišti je nepeněžním benefitem a z hlediska zaměstnance je plně osvobozeno od daně a odvodů pojistného, řídí se níže popsány principy pro stravenky a pro finanční účast zaměstnance na tomto stravování se využije mzdová položka 525 stravné (popsáno níže). Z hlediska zaměstnavatele jsou rozdíly v daňové uznatelnosti nákladů pokud poskytuje možnost stravování ve vlastním zařízení nebo prostřednictvím jiných subjektů (pravidla jako pro stravenky), ale to se nijak netýká programu Kalkul[®] 3, takže to nebudu dále rozebírat.

5.2. Stravenky

Stravenka je cenina, jíž lze platit za jídlo a potraviny, avšak z pohledu daňového a pracovněprávního je vnímána jako nepeněžní plnění. Stravenky pořizuje zaměstnavatel a dává je zaměstnancům s tím, že hodnotu stravenky si mezi sebou rozdělí v poměru 55 % ku 45 %. Tedy 55 % hodnoty stravenky platí zaměstnavatel a 45 % platí zaměstnanec. Těchto 45 % se zaměstnanci strhává ze mzdy jako srážka (viz níže). Zaměstnavatel si může svých 55 % zaúčtovat jako daňově uznatelný výdaj, avšak maximálně do výše limitu. Cokoliv nad tuto hodnotu není pro zaměstnavatele daňově uznatelný výdaj, avšak zaměstnance se to nijak nedotkne, tomu se vždy strhává pouze 45 % hodnoty stravenky, ať je tato v libovolné výši.

V **Kalkul[®] 3** se promítne výše zaměstnanci sražené částky:

MzP 525 stravné – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- zapisuje se do Korun částka 45 % z celkového součtu hodnot stravenek poskytnutých zaměstnanci za daný měsíc
- tato položka **snižuje pouze doplatek mzdy**, nikoli čistou mzdu
- jde o specifickou srážku a neuplatňují se u ní obecná pravidla pro srážky ze mzdy (pořadí atd.)

5.3. Stravovací paušál

Stravovací paušál je přímé poskytnutí finanční částky určené na stravování zaměstnavatelem zaměstnanci. Tato částka je vyplácena společně se mzdou, ale může mít 2 složky, které mají různý dopad pro zaměstnavatele i zaměstnance. První složkou je částka do výše limitu a tato se u zaměstnance nijak nedaní a nevstupuje do základu pro výpočet SP a ZP a u zaměstnavatele je to daňově uznatelný výdaj. Druhou složkou je jakákoliv částka nad limit a tato složka (dle současných výkladů) u zaměstnance navyšuje základ daně, SP i ZP, avšak u zaměstnavatele stále zůstává daňově uznatelným výdajem.

Důležitou informací také je, že stravovací paušál do limitu nepodléhá srážkám ze mzdy, zatímco stravovací paušál nad limit srážkám podléhá (uvidíme, jak se k tomu postaví judikatura, neboť stravenky srážkám ze mzdy nepodléhají vůbec).

V **Kalkul[®] 3** se promítne stravovací paušál následovně:

MzP 339 stravovací paušál – zcela nová položka od roku 2021

- zapisuje se do Korun částka do výše uvedeného limitu z celkového paušálu poskytnutého zaměstnanci za daný měsíc (tedy do limitu 75,60 Kč za den v roce 2021)
- tato položka **zvyšuje pouze doplatek mzdy**, nikoli čistou mzdu ani nic jiného, čímž je také automaticky vyloučena ze srážek ze mzdy (není třeba dále ošetřovat)

MzP 336 stravné – příplatek – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- zapisuje se do Korun částka nad výše uvedený limit z celkového paušálu poskytnutého zaměstnanci za daný měsíc (tedy nad limit 75,60 Kč za den v roce 2021, př. při stravovacím paušálu 100,- Kč za den, se do této položky zapíše hodnota 24,40 Kč krát počet dní za které se v daném měsíci zaměstnanci paušál poskytuje)
- tato položka **zvyšuje základ daně, SP i ZP** a zaměstnanec z ní tedy odvádí daně a pojištění a zaměstnavatel z ní odvádí pojištění za zaměstnance
- tato položka implicitně ze své podstaty není vyloučena ze srážek ze mzdy, pro její případné vyloučení v budoucnu lze použít novou MzP 291 korekce příjmů pro srážky (více v kapitole Exekuce)

6. Formuláře

6.1. Formuláře pro daňové účely

V lednu 2021 byly vydány nové verze tří formulářů. Upravené šablony jsou v Kalkul[®] 3 obsaženy již koncem ledna 2021, originální pdf verze těchto formulářů v KALKTISKU lze očekávat počátkem února.

Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti, sražených zálohách na daň z těchto příjmů a daňovém zvýhodnění za období 2021

- formulář 25 5460 MFin 5460 **vzor č. 29**
- značně přeměněná verze, řada řádků byla vynechána či přesunuta

Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti plynoucích na základě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a o sražené dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně z těchto příjmů za období 2021

- formulář 25 5460/A MFin 5460/A - **vzor č. 8**
- ve formuláři byl vynechán řádek

Výpočet daně a daňového zvýhodnění u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“) za zdaňovací období 2020

- formulář 25 5460/1 MFin 5460/1 - **vzor č. 25**
- ve formuláři jsou formální změny

6.2. Formuláře pro SSZ

V dubnu 2021 byl v souvislosti s COVIDovými úpravami (kapitola 8) změněn formulář Přehledu o výši pojistného ČSSZ. Změny ve formuláři budou mít (podle dosavadní úpravy) význam pro podání přehledu za březen a duben 2021 (čili podání v dubnu a květnu), ale změněný formulář bude používán až do konce roku 2021.

Přehled o výši pojistného – vzhledem k dočasnosti byla v Kalkul[®] 3 upravena pouze XML verze formuláře

- formulář PVPOJ_2021 v1.01 **I/2021**, změna platná při podání od 1.4.2021 (za březen 2021 a dále)
- přibyl oddíl Odečty pojistného s úhrnem odečítaných karanténních příspěvků

6.3. Formuláře pro ZP

Dosavadní formuláře pro ZP zůstávají beze změny. V souvislosti s COVIDovými úpravami vznikají nová elektronická podání, např. v dubnu vznikly webové stránky www.samotesty-covid.cz, které obsahují elektronické podání žádosti o příspěvek na povinné testování zaměstnanců.

7. Exekuce (srážky ze mzdy)

V roce 2019 a 2020 procházel výpočet srážek ze mzdy řadou změn, a to i několikrát za rok. Jendalo se nejen o změny hodnot životního minima a normativních nákladů na bydlení, z nichž se při výpočtu srážek vychází, ale také o změny samotného algoritmu výpočtu. **Všechny změny vždy směřovaly k tomu, aby povinnému (zaměstnanci s exekucí) zůstalo více peněz.** To potvrzují i změny Občanského soudního řádu z roku 2020, v rámci nichž byla uzákoněna pravidla (z předcházejících judikátů) o **nezabavitelnosti** některých částek jako je **daňový bonus** či **část odstupného** (k tomu více níže).

Vzhledem k častým dotazům ke srážkám ze mzdy zde kromě novinek uvedu celkový přehled všeho, co v programu Kalkul[®] 3 souvisí se srážkami ze mzdy (krom samotného výpočtu a zadávání exekucí).

7.1. Mzdové položky exekucí

MzP 290 částka pro srážky od jiného plátce – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- položka **navyšuje příjmy pro výpočet srážek**, aniž by jakkoli ovlivnila výši mzdy (ovlivňuje pouze výpočet srážek)
- jde o ručně vkládanou položku
- vhodné využít pro částky vyplacené zaměstnanci jiným plátcem (ČSSZ, jiný zaměstnavatel, ...), který z těchto částek neprovedl srážky, ačkoli srážkám podléhají
- ze své podstaty by mělo jít o částky za jeden měsíc, pokud jde o částky za více měsíců, pak nemusí být zcela správně zařadit je do exekucí naráz

MzP 291 korekce příjmů pro srážky – zcela nová položka od roku 2021

- položka **snižuje příjmy pro výpočet srážek**, aniž by jakkoli ovlivnila výši mzdy (ovlivňuje pouze výpočet srážek)
- jde o položku automaticky generovanou s položkami MzP 506 daňový bonus a MzP 237 odstupné, položku je také možné v případě potřeby vložit ručně
- položka se využije pro částky, které vstupují do výpočtu mzdy, ale nemají podléhat exekuci, což je v roce 2021 daňový bonus a část odstupného (viz níže)

MzP 535 srážka – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- **automaticky generovaná** položka při existenci nesplacených či nepozastavených exekucí v evidenci srážek, její hodnota se počítá speciální automatickou funkcí
- může se vyskytnout až tolikrát, kolik exekucí je v evidenci srážek vedeno, generuje se pro každou z nich zvlášť, protože se každá srážka odvádí na jiný bankovní účet a při přechodu do nového měsíce musí být také správně zpětně odečtena od konkrétní exekuce
- tato položka není nikdy určena k ručnímu zadávání (k tomu slouží MzP 537)

MzP 536 srážka přednostní – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- **automaticky generovaná** položka při existenci nesplacených či nepozastavených přednostních exekucí v evidenci srážek, její hodnota se počítá speciální automatickou funkcí
- může se vyskytnout až tolikrát, kolik exekucí je v evidenci srážek vedeno, generuje se pro každou z nich zvlášť, protože se každá srážka odvádí na jiný bankovní účet a při přechodu do nového měsíce musí být také správně zpětně odečtena od konkrétní exekuce
- tato položka není nikdy určena k ručnímu zadávání (k tomu slouží MzP 537)

MzP 537 srážka (ručně zadaná) – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- nesmí být kombinována s automatickými položkami MzP 535 a 536
- v naprosté většině případů **by vlastně vůbec neměla být potřeba**, je to jen pojistka pro mimořádné situace a nevstupuje do automatického výpočtu ani není navázána na Evidenci srážek

(**MzP 529 srážky**) – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- zcela **mimo** automatický **systém** výpočtu **srážek** ze mzdy, který je zde popisován, jde zejména o srážky na které má zaměstnavatel vůči zaměstnanci specifický zákonný nárok (daný např. zákoníkem práce) a tyto srážky nepodléhají všem obecným pravidlům srážek ze mzdy dle OSŘ (pořadí atd.)
- dalšími příklady stejného typu srážek jsou blízké MzP stravné, příspěvky na odbory a další

7.2. Daňový bonus a Odstupné

Dle § 317 odst. 2 OSŘ nelze srážkami ze mzdy postihnout daňový bonus a § 299 odst. 4 stanoví zvláštní pravidla pro výpočet srážek z odstupného.

Daňový bonus nelze zahrnout do srážek ze mzdy v celé jeho výši

MzP 506 daňový bonus na dítě (zvýhodnění) – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o automaticky generovanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje čistou mzdu a tím **vstupuje do příjmů pro výpočet srážek ze mzdy**, ale vzhledem k novým pravidlům položka nově automaticky generuje MzP 291 korekce příjmů pro srážky, avšak s hodnotou Korun 0,00, kterou je třeba ručně vyplnit
- do **MzP 291 korekce příjmů pro srážky**, se uvede podle aktuálních pravidel uvede celá částka daňového bonusu v daném měsíci, tedy shodná s částkou v MzP 506

MzP 997 roční vypořádání daně – přeplatek – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o automaticky generovanou položku při Výpočtu daně a daňového zvýhodnění (ročního zúčtování záloh na daň)
- tato položka nemusí vůbec souviset s daňovým bonusem nebo kopírovat správnou částku pro zohlednění vynětí z exekucí a obecně tedy položka **vstupuje do příjmů pro výpočet srážek ze mzdy** a negeneruje MzP 291 korekce příjmů pro srážky
- je na lidském zvážení, zda daná položka souvisí s daňovým bonusem a v jaké výši
- pokud je na **ř. 29 formuláře Výpočet daně** a daňového zvýhodnění č. 25 5460/1 MFin 5460/1 - vzor č. 25 **kladná částka rozdílu ročního daňového bonusu a vyplacených měsíčních bonusů**, pak by měla být **ručně přidána MzP 291 korekce příjmů pro srážky** s uvedenou částkou z tohoto řádku formuláře
- má-li zaměstnanec v daném měsíci také měsíční daňový bonus, pak částka uvedená částka v MzP 291 korekce příjmů pro srážky bude součtem obou posledně uvedených částek

Odstupné oproti tomu má zvláštní režim zahrnutí do srážek ze mzdy

Je stanoveno, že **z odstupného se srážky ze mzdy počítají zvlášť z každého násobku průměrného výdělku, ze kterých byla odvozena výše odstupného.**

Zjednodušený postup znamená, že od celkové částky příjmů za daný měsíc, která vstupuje do výpočtu exekuce, (řekněme **od čisté mzdy**) **se pro výpočet srážek odečte tolikanásobek nezabavitelné částky, na kolik měsíců je odstupné poskytováno.** Tuto hodnotu naleznete přímo v Kalkul[®] 3 v Personalistika – Evidence nařízených srážek – výběr zaměstnance – F12 – Parametry výpočtu srážek na druhém řádku odspodu, kde je základní nezabavitelná částka konkrétního zaměstnance uvedena. Nyní už je třeba jen třeba vynásobit tuto částku počtem měsíců, na které je odstupné poskytováno a tento výsledek uvést do Korun **MzP 291 korekce příjmů pro srážky**. To je vše a o zbytek se postará automatický výpočet. Správnost tohoto postupu nebyla zatím posvěcena judikaturou, ale je to jeden z možných postupů dle odborníků.

Pokud by Vám uvedený zjednodušený postup nevyhovoval, musíte si **z odstupného spočítat čistou mzdu** za jeden měsíc. Ručně přidáte **MzP 291 korekce příjmů pro srážky** a do korun u ní uvedete součet čistých mezd vypočtených z odstupného a necháte provést automatický výpočet mezd včetně srážek (nyní zcela bez zohlednění odstupného). Dále pak ručně vypočtenou čistou mzdu z odstupného za jeden měsíc zadáte v Personalistika – Evidence nařízených srážek – výběr zaměstnance – F12 – **Simulace pokrytí srážek** jako vstupní hodnotu pro výpočet srážek z odstupného. Protokol prohlížení výsledků simulace Vám jednoznačně řekne, na které srážky se kolik srazí, ale jen z odstupného za jeden měsíc. Hodnoty pak vynásobíte počtem měsíců, na které je poskytováno odstupné, a ručně vložíte do **MzP 537 srážka (ručně zadaná)**, tato položka bude ve výpočtu mezd uvedena tolikrát, na kolik různých exekucí se zaměstnanci srazí. Položky musí být uvedeny zvlášť, protože je v každé vždy nutné uvést i konkrétní bankovní účet, na který se odvádí daná srážka. V tomto případě nesmíte také zapomenout na automaticky generované MzP 535 srážka a 536 srážka přednostní, které už byly vypočteny, ale nemohou v položkách zůstat současně s ručně zadanou MzP 537, takže všechny MzP 535 a 537 musíte předělat taktéž na MzP 537 se stjenými naplněními (včetně čísel bankovních účtů), jaké měly původní položky srážek. No a nakonec musíte ještě ručně upravit hodnoty v Evidenci nařízených srážek, neboť srážky ručně zadané se neodečítají automaticky a měli byste špatně výstupní sestavy srážek ze mzdy. Zde také ještě u všech srážek zablokujte další odečítání a ve výpočtu mezd proveďte přepočítání, čímž se doberete k výsledné částce doplatku mzdy.

V obou případech se doporučuje uvědomit správce exekucí (případně i další plátce jako ČSSZ, ...) o faktu, že povinnému (zaměstnanci) byla již v rámci srážek z odstupného odstupného započtena nezabavitelná částka pro následujících X měsíců a v jaké výši.

MzP 237 odstupné, odchodné – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a tím **vstupuje do odvodu daní a přeneseně ponížená o odvody do příjmů pro výpočet srážek ze mzdy**, ale vzhledem k novým pravidlům položka nově automaticky generuje MzP 291 korekce příjmů pro srážky, avšak s hodnotou Korun 0,00, kterou je třeba ručně vyplnit
- do **MzP 291 korekce příjmů pro srážky**, se uvede podle aktuálních pravidel zadá jedna z částek dle výpočtů uvedených výše

7.3. Veškerá důležitá nastavení v programu Kalkul[®] 3

Vzhledem k množství parametrů, které vstupují do složitého výpočtu exekucí, je třeba při kontrole správnosti zadání podívat se na následující místa v programu.

7.3.1. Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky

Zde došlo v roce 2020 k výmazu historických (aktuálně nevyužívaných) položek a zbyly tu:

- dvě základní částky pro výpočet **Životní minimum** a **Nezbytné náklady na domácnost**, které se mění obvykle jednou do roka, poslední dobou i častěji, v lednu 2021 platí hodnoty 3.860,00 a 6.637,00
- **Sazba životního minima jednotlivce, na manželku a na dítě**, které slouží výpočtu a nemění se příliš často, v lednu 2021 platí hodnoty 75,00 a 33,33 a 33,33
- **Sazba nezabavitelného minima bez sražení**, které je obvykle 100 %, ale může se lišit, pokud má zaměstnanec více plátců příjmů (více zaměstnavatelů, ČSSZ, ...) a je rozhodnutím stanoveno v jakém poměru tito mají zachovávat nezabavitelné minimum (výsledkem je, že mohou srazit víc, než kdyby byli jedinými plátcí); položka je historicky umístěna zde, kde platí pro všechny zaměstnance, vzhledem k tomu, že její současný význam by se měl vztahovat vždy jen ke konkrétnímu zaměstnanci, je nyní nutné pro její využití, měnit její hodnotu v závislosti na tom, čí srážky se mají spočítat (což není zcela pohodlné a položku s v klidnějších dobách pokusíme přemístit do personalistiky)
- **Vymazat plně pokraté srážky při roční závěrce**, což nemá vliv na výpočet
- **Minimální denní srážka**, kterou lze využít v případě, že by při souběhu mnoha exekucí mohlo dojít ke sražení částek v jednotkách korun, což sice je teoreticky správný postup, ale smysluplnost posílání 1,- Kč jako splátky exekuce je diskutabilní (ovšem neodesílání malých částek by nemělo být jednostranným rozhodnutím zaměstnavatele, ale mělo by následovat pouze po dohodě s konkrétním exekucním správcem/správci)

7.3.2. Personalistika – Údaje o zaměstnancích

- **Rodinný stav** se stanoví na prvním listu osobní karty, tedy zda je zaměstnanec svobodný (příznak S) či ženatý (příznaky **Z** či **B** podle toho, zda uplatňuje daňovou slevu na manželku), toto nastavení má vliv na zahrnutí nebo nezahrnutí životního minima manželky do výpočtu exekucí
- **Počet dětí, z toho uplatňované a počet vyživovaných osob** se stanoví na třetím listu osobní karty a měl by souhlasit s údaji v evidenci dětí (viz níže), aby byla správně zahrnuta životní minima dětí a dále pro řadu dalších výpočtů v programu nesouvisejících s exekucemi

7.3.3. Personalistika – Děti zaměstnanců

- **Exekuce** s nastavením **A** či **N** - zde se stanoví, zda se má životní minimum daného dítěte zahrnout do exekucí, protože např. nelze zahrnout do výpočtu exekucí životní minimum dítěte, na které se srážkou ze mzdy strhává výživné

7.3.4. Personalistika – Evidence nařízených srážek

Zde je pak prostor pro samotné zadávání jednotlivých srážek ze mzdy. Správnost tohoto zadávání zde popisovat nebudu, avšak je zcela zásadní pro výpočet. Dobrým pomocníkem zde jsou funkce **Parametry výpočtu srážek**, která vám ukáže, co za hodnoty pro daného zaměstnance aktuálně vstupuje do výpočtu, a funkce **Simulace pokrytí srážek**, která po zadání výše čisté mzdy vytvoří simulaci pokrytí jednotlivých zadaných srážek s možným vytištěním protokolu.

7.3.5. Číselníky – Mzdové – Druhy mezd

V číselníku druhů mezd je nyní 5 mzdových položek, jejichž správné aktuální naplnění a nastavení má také zásadní vliv na správný výpočet srážek ze mzdy. Podrobný popis položek hned následuje. Správné naplnění lze dosáhnout příkazem Doplnění číselníků (viz poslední kapitola o Aktualizaci). Taktéž je třeba položky používat v souladu s návodem a např. nekombinovat automaticky vypočtenou a ručně zadanou srážku.

7.3.6. Zpracování – Přejít do dalšího měsíce

Použití tohoto příkazu je moment, kdy se automaticky vypočtené hodnoty srážky zanesou do Evidenční nařízených srážek. To je také jeden z mnoha důvodů, proč se Přejít do dalšího měsíce musí provádět pro každého zaměstnance pouze jednou.

7.4. Stručný seznam změn důležitých pro výpočet exekucí od roku 2019

1. 1. 2021 (výpočet od 1. 2. 2021 za leden 2021)

Změna **normativních nákladů na bydlení** z částky 6.502,00 na částku 6.637,00

V **Kalkul[®] 3** – změna implicitní hodnoty položky pro výpočet:

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky:

- **Nezbytné náklady na domácnost** nastaveno na částku 6.502,00

1. 7. 2020 (výpočet od 1. 8. 2020 za červenec 2020)

Změna **výpočtu nezabavitelné částky** spočívající ve **zvýšení sazeb nezabavitelných minim:**

- u jednotlivce z 2/3 na 3/4
- u vyživovaných osob z 1/4 na 1/3

V **Kalkul[®] 3** – změna implicitních hodnot položek pro výpočet v

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky:

- **Sazba životního minima jednotlivce** nastaveno na hodnotu 75,0000
- **Sazba životního minima na manželku** nastaveno na hodnotu 33,33
- **Sazba životního minima na dítě** nastaveno na hodnotu 33,33

1. 4. 2020 (výpočet od 1. 5. 2020 za duben 2020)

Změna **životního minima** z částky 3.410,00 na částku 3.860,00

V **Kalkul[®] 3** – změna implicitní hodnoty položky pro výpočet:

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky:

- **Životní minimum** nastaveno na částku 3.860,00

1. 1. 2020 (výpočet od 1. 2. 2020 za leden 2020)

Změna **normativních nákladů na bydlení** z částky 6.429,00 na částku 6.502,00

V **Kalkul[®] 3** – změna implicitní hodnoty položky pro výpočet:

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky:

- **Nezbytné náklady na domácnost** nastaveno na částku 6.502,00

1. 6. 2019 (výpočet od 1. 7. 2019 za červen 2019)

Změna **výpočtu nezabavitelné částky zdvojnásobením jedné z hodnot mezivýpočtu**

V **Kalkul[®] 3** – vnitřní změna algoritmu výpočtu exekucí

1. 1. 2019 (výpočet od 1. 2. 2019 za leden 2019)

Změna **normativních nákladů na bydlení** z částky 5.298,00 na částku 6.233,00

V **Kalkul[®] 3** – změna implicitní hodnoty položky pro výpočet:

Nastavení – Konfigurace – Mzdy – Exekuce a srážky:

- **Nezbytné náklady na domácnost** nastaveno na částku 6.233,00

8. "COVIDové" úpravy

Od počátku roku 2021 bylo v plánu schválit úpravu **podpory v době částečné zaměstnanosti**, tzv. **kurzarbeitu**. Znění zákona však nemá jasnou podobu ani počátkem dubna 2021 a je prozatím prodlužován **program Antivirus**. V souvislosti s programem Antivirus nebyly nutné větší změny v Kalkul[®] 3, podstatou je využití stávajících mzdových položek pro překážky v práci a náhrady mzdy (včetně jedné nové přidané v roce 2020), jejichž přehledy pak slouží jako podklady pro žádost o refundaci v rámci Antiviru. Přímé dopady do odvodů pojistného ani do formuláře Přehledu o výši pojistného Antivirus nemá. U kurzarbeitu je prozatím více možných variant, některé by měly přímé dopady a vyžadovaly podstatné změny v programu Kalkul[®] 3, jiné by jen kopírovaly princip Antiviru.

Pro měsíce březen a duben 2021 byl schválen **mimořádný příspěvek při nařízené karanténě**, tzv. **izolačka**. Jde o specifický příspěvek zaměstnancům, kterým je nařízena karanténa. Tento příspěvek je vyplácen zaměstnavatelem, který si o jeho výši sníží odvod pojistného na SZ. Toto opatření má přímý dopad na výši mezd, odváděného pojistného za zaměstnance a na formulář Přehled o výši pojistného (kapitola 6).

Jen pro úplnost zde uvádím, že pro správný výpočet všech náhrad mzdy (ať už jde o karanténu nebo překážky v práci) a tím pádem i příspěvku při karanténě je třeba mít v **Personalistice** na třetí straně **Osobní karty** uloženou správnou hodnotu **Průměru pro náhrady (denního i hodinového)**. Toho lze nejlépe dosáhnout příkazem **Zpracování – Výpočet průměru pro náhrady**, který je třeba provést před výpočtem mezd **na počátku každého kvartálu** (tedy před výpočtem mezd, ale již po přechodu do období měsíce ledna 1, dubna 4, července 7 a října 10).

8.1. Příspěvek při karanténě ("izolačka")

V březnu 2021 byl schválen zákon č. 121/2021 Sb. o **mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě**, obecně prezentovaném pod názvem **izolačka**. Dále uvedu obecný princip a výpočet tohoto institutu, ale i zde platí, že je třeba načerpat informace z oficiálních zdrojů, protože zde nezmiňuji netypické situace.

Pro měsíce **březen a duben 2021** (výpočet mezd v dubnu a květnu) bude **zaměstnanci**, kterému byla **nařízena karanténa**, za **prvních 14 kalendářních dnů vyplacen kromě klasické náhrady mzdy také příspěvek** při karanténě. Příspěvek náleží pouze za pracovní dny, stejně jako náhrada mzdy (při klasické době zaměstnání 5 dní v týdnu to je tedy max 10 pracovních dnů). Výše příspěvku je dána **rozdílem 90 % průměrného výdělku a poskytnuté náhrady příjmu, maximálně však 370,- Kč za den** (při klasické pracovní době tedy příspěvek může být maximálně 3700,- Kč za jednu nařízenou karanténu).

Tento příspěvek si **zaměstnavatel v plně poskytnuté výši odečte z odvodu sociálního pojištění za zaměstnance**. A proto byl také **změněn formulář Přehled o výši pojistného** (kapitola 6), kde se nově (s podáním od dubna 2021, tedy za březen 2021) vykazuje výše odečítaného vyplaceného příspěvku a počet zaměstnanců, kterým byl příspěvek poskytnut. Takto upravený formulář bude platný až do konce roku, bez ohledu na to, zda bude příspěvek v dalších měsících poskytován či ne. Doporučuji sledovat vývoj situace, je možné, že se poskytování příspěvku prodlouží nebo vrátí, zhorší-li se epidemická situace.

V **Kalkul[®] 3 V02.47–42** (vezre 47, revize 42 dostupná od 1.4.2021) byla vytovřena speciální mzdová položka **041 příspěvek při karanténě (izolačka)**, která je pro tento příspěvek určena. Je nezbytné **počátkem dubna provést aktualizaci a doplnění číselníků** dle postupu popsaného na počátku tohoto manuálu.

Položka 041 se automaticky generuje po zadání a přepočtu položek 215 a 217 pro náhradu pracovní neschopnosti při karanténě. Datumy položky 041 se automaticky shodně vyplní dle položky 215 (resp. 217), položka zobrazuje počet pracovních dnů (tedy jen těch, za něž je vypláena) a výše Korun je vypočtena dle výše uvedeného vzorce pomocí Průměru pro náhrady (denního) uvedeného v Personalistice a výše náhrady z položky 215 (resp. 217). MzP 041 se automaticky spočítá i při současném výskytu 217 a 215 v jednom měsíci (tedy pokud by zaměstnanci počátkem měsíce dobíhala karanténa nařízená v předchozím měsíci a koncem měsíce mu byla nařízena nová karanténa), tedy spočítají se Koruny, avšak datumy budou vyplněny pouze podle první MzP 215. Při případném současném výskytu dvou MzP 215 v jednom měsíci, je třeba položku 041 vypočítat a zadat ručně. Stejně tak, pokud by zaměstnanci za období, kdy byl v karanténě, náležel ještě jiný příjem než náhrada mzdy (odměna nebo jiná složka mzdy), pak je pravděpodobně třeba provést ruční výpočet a zadání správné výše MzP 041. MzP 041 by se měla v každém měsíci vyskytnout pouze jednou, bez ohledu na to, ke kolika karanténám se vztahuje. její výskyt má důsledky při výpočtu a uvedení v Přehledu o výši pojistného.

Svoji **podstatou je příspěvek při karanténě spíše dávkou** než složkou mzdy, což se odráží i v Kalkul[®] 3. Příspěvek při karanténě **navyšuje pouze doplatek mzdy, neovlivňuje** nijak hrubou ani čistou mzdu, nevstupuje do statistik o **výši příjmu** ani neovlivňuje výši hrubého ani čistého průměrného výdělku a **není postížitelný exekucí**.

V položkách 215 a 217 nově přibyl příznak automatické generace MzP 041. Nebude-li poskytování příspěvku prodlouženo, pak při výpočtu mezd za květen (v **červnu**) je třeba u **MzP 215 a 217** (v číselníku druhů mezd) **vymazat** z pole **Generuje**: položku **041**.

V Kalkul[®] 3 V02.47–42 byl také **upraven XML** formát Přehledu o výši pojistného, tedy **Sestavy – Elektronické podání (EPO) – Výkaz pro SSZ: Přehled o výši pojistného (SP)**. Hodnoty vyplacených příspěvků a počtu zaměstnanců, kterým byl příspěvek vyplacen, se počítají z mzdových položek 041 a automaticky vkládají do příslušných nových kolonek. Celková výše pojistného je o tyto příspěvky ponížena.

MzP 041 příspěvek při karanténě (izolačka) – nově definovaná položka (stará položka 041 byla zrušena roku 2013, vzhledem k podstatě tohoto příspěvku jako dávky bylo využito toto číslo položky)

- v programu Kalkul[®] 3 jde o automaticky generovanou a počítanou položku při výpočtu mezd, je generována mzdovými položkami 215 a 217
- položka navyšuje pouze doplatek mzdy, nic jiného (čímž automaticky nepodléhá srážkám ze mzdy)
- do MzL se ukládá jako dávka státního vyrovnávacího příspěvku (Koruny)
- nezadává se nic, počáteční a koncové datum se bere z MzP 215 (resp. 217), koruny se počítají dle výše uvedeného principu
- pokud byste chtěli položku změnit na ručně zadávanou, pak je nezbytné zadat Koruny a doporučila bych vložit i počáteční a koncové datum

MzP 215 náhr.prac.nesch.karanténa – existující položka, nová malá změna oproti roku 2020

MzP 217 náhr.pokr.prac.nesch.karanténa – existující položka, nová malá změna oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje doplatek mzdy a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence s vyloučenými dobami (hodiny a dny) a pracovní neschopnost (hodiny a dny) s náhradou mzdy při pracovní neschopnosti (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady vychází z Průměru pro náhrady uvedeného v Personalistice a z Konfigurace, kde jsou stanoveny redukční hranice a procenta (více zde nebudu rozvádět)
- **nově** byla u obou položek přidána **automatická generace MzP 041** příspěvek při karanténě

8.2. Antivirus

Pro využití programu Antivirus se v rámci výpočtu mezd používají stávající mzdové položky překážek v práci s výší náhrad v různých procentech průměru pro náhrady. Z pracovněprávního hlediska jde vlastně o překážky v práci na starně zaměstnavatele s poskytnutím náhrady mzdy dle dosavadních principů. Výše náhrady mzdy a především výše refundace této náhrady je ovlivněna novými předpisy (z roku 2020 a 2021) schvalovanými přímo pro program Antivirus. Výše odváděného pojistného za zaměstnance, a tedy ani na formulář Přehled o výši pojistného nejsou programem Antivirus nijak přímo ovlivněny. Zaměstnavatel vyplatí náhrady mezd za období, kdy nemůže zaměstnancům přidělovat práci, a poté zažádá v rámci programu Antivirus o příspěvek na tyto náhrady.

8.2.1. Mzdové položky pro výplatu náhrady mzdy

Jak bylo uvedeno jedná se o překážky v práci na straně zaměstnavatele, pro výpočet náhrad je tedy třeba zvolit některou z odpovídajících mzdových položek. Nejdříve je třeba určit, kterým zaměstnancům přísluší jaká výše náhrady mzdy a podle toho volit odlišné položky. V rámci Antiviru je zmiňována nejčastěji výše náhrad 80 % či 100 % průměrného výdělku, Kalkul[®] 3 má tři druhy takovýchto položek pro náhrady překážek v práci, a to se 100 %, s 60 % a s libovolně zadávaným procentem průměrného výdělku pro výpočet náhrady mzdy. Dále uvedu přehled MzP vhodných pro využití vyplacení háhrad.

Náhrada 60 % průměrného výdělku

MzP 240 náhrada mzdy ve výši 60 % prům. výdělku – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd

- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady je vždy 60 % z Průměru pro náhrady uvedeného v Personalistice, ani ručním zpřístupněním okénka Sazba v této položce a zadáním do něho jakékoli hodnoty není možné ovlivnit výpočet

Náhrada libovolným % průměrného výdělku

MzP 250 náhrada mzdy volitelným % prům. výdělku – existující položka, nová v roce 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se sazba ve výši procent (tedy pro náhradu 80 % průměrného výdělku se zadává 80,00) a počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne

Náhrada 100 % průměrného výdělku

MzP 239 překážky v práci z obecného zájmu – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady je vždy 100 % z Průměru pro náhrady uvedeného v Personalistice, ani ručním zpřístupněním okénka Sazba v této položce a zadáním do něho jakékoli hodnoty není možné ovlivnit výpočet
- tuto MzP **doporučuji** využít

MzP 234 prostoje plac. průměrným výdělkem – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady je vždy 100 % z Průměru pro náhrady uvedeného v Personalistice, ani ručním zpřístupněním okénka Sazba v této položce a zadáním do něho jakékoli hodnoty není možné ovlivnit výpočet
- tuto MzP lze také využít

MzP 235 prostoje placené hodinovým tarifem – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady je vždy 100 % mzdy uvedené v Personalistice (nikoli průměru pro náhrady) a lze ji využít pouze pro hodinově odměňované (pro měsíčně odměňované se nevypočte hodnota Korun), ani ručním zpřístupněním okénka Sazba v této položce a zadáním do něho jakékoli hodnoty není možné ovlivnit výpočet
- je-li hodinový tarif vyšší než průměr pro náhrady (hodinový), pak využití této položky asi není sporné, jde o odchýlení ve prospěch zaměstnance, jiná otázka je, zda bude refundována její plná výše či jen část odpovídající výši vypočtené z průměru (nárok je pouze na nižší částku, refundace plné částky by byla dobrá vůle úřadu)
- je-li hodinový tarif nižší než průměr pro náhrady (hodinový), pak využití této položky by bylo v neprospěch zaměstnance, což je nepřípustné odchýlení od předpisů

MzP 236 osobní překážky v práci – existující položka, nezměněná oproti roku 2020

- v programu Kalkul[®] 3 jde o ručně vkládanou položku při výpočtu mezd
- položka automaticky navyšuje hrubou mzdu a snižuje odpracované dny, do MzL se ukládá jako placená absence (hodiny a dny) a náhrada překážek (koruny)
- zadává se počáteční a koncové datum (maximální rozsah je tedy od prvního do posledního dne v daném měsíci), případně i hodiny prvního a/nebo posledního dne
- výpočet výše náhrady je vždy 100 % z Průměru pro náhrady uvedeného v Personalistice, ani ručním zpřístupněním okénka Sazba v této položce a zadáním do něho jakékoli hodnoty není možné ovlivnit výpočet
- tato MzP svým názvem odkazuje na překážky v práci na straně zaměstnance, což neodpovídá pojmově, avšak výpočet a ukládání je stejný jako u překážky 234, nelze tedy použití této MzP v rámci náhrad zahrnutých do programu Antivirus přímo doporučit, její využití ale nenapáchá škody

POZOR – MzP 211, 213, 215, 217 jsou určeny pro proplácení **náhrady mzdy při pracovní neschopnosti** z důvodu **nemoci a karantény** (resp. proplácení prvních 14 kalendářních dní, kdy tuto náhradu platí zaměstnavatel), mají velmi specifický výpočet a dopady do výpočtů, formulářů a sestav a nelze je rozhodně využít (teoreticky ani prakticky) za účelem výplaty náhrad v souvislosti s programem Antivirus

Mzdové položky mají pevně dané výpočty, ale lze bez jakýchkoli důsledků **měnit jejich názvy** (pokud byste měli potřebu si náhradu spojenou COVIDem speciálně pojmenovat). Lze také upravovat, co se pro danou mzdovou položku bude zadávat tzv. **přístup k proměnným** (Hodiny, Dny, Koruny, Sazba a další). Pro automatický výpočet nemá změna implicitního nastavení význam, ale může mít význam, pokud chcete ručně zadat Vámi vypočtenou hodnotu Koruny, ta se projeví dále. A lze také upravovat, jak se mzdová položka promítne do dalších výpočtů, tzv. **přístup k proměnným mzdových položek** (např. navyšuje hrubou mzdu atd.). Při těchto úpravách, je třeba být obezřetný, protože se určitě významně promítnou do výpočtu mezd a mohou tak mít rozsáhlé důsledky na všechno. Dále lze ještě upravit ukládání Hodin, Dnů, Korun a Sazby do **proměnných Mzdových listů**. I zde je třeba dbát zvýšené opatrnosti, protože hodnoty z mzdových listů mají důsledky nejen při tisku sestav a formulářů, ale také při řadě výpočtů.

8.2.1. Sestava vyplacených náhrad mezd

Jako podklady pro žádost o refundaci náhrad mezd v rámci programu Antivirus poslouží nejlépe sestavy příslušných využitých mzdových položek. Tedy **Sestavy – Mzdové–měsíční – Rekapitulace mzdových položek**. Sestava nabízí možnost uvést také rodné číslo zaměstnance (pokud byste sestavu chtěli použít např. jako přílohu k žádosti) a počet dnů a hodin. Při výběru mzdových položek můžete označit jen jednu nebo více. Lze tedy vyjed souhrnnou sestavu za všechny náhrady (např. MzP 239 a 250 dohromady) nebo zvlášť za každou, tedy jednu sestavu pro vyplacené náhrady ve výši 100 % průměru a druhou pro náhrady ve výši 80 % průměru.

8.3. Kurzarbeit

V době zpracování posledních úprav tohoto manuálu stále nemá kurzarbeit jasnou schválenou podobu, na dále je prodlužován program Antivirus. Tato podkapitola tedy prozatím zůstává prázdná. Dle aktuálních informací je v plánu schválit kurzarbeit s účinností ještě někdy v roce 2021.